

De IJzerbode

Verantwoordelijke uitgever:
Drukkerij Schoonaert bvba
Bergenstraat 1, 8972 Roesbrugge
tel. 057 30 03 79 - fax 057 30 09 80
info@drukkerijschoonaert.be
ING BE96 3850 0570 7505 - IBAN BBRUBEBB
Afgiftekantoor 8900 Ieper P708717

Bezieling en Hoop Kerstnacht 1914

In Dudzele hangen het uurwerk en de klok in de oude kerktoeren, niet in de nieuwe. Het is de oude toren die het rustige ritme bepaalt van het leven in ons dorp en symbool wil staan voor een oud onthaast tijdsverloop. Dit terwijl de nieuwere kerktoeren, als een soort baken, de dorpelingen uitnodigt haar tradities, in gemeenschap, te onderhouden.

Dudzele is een reusachtig uitgestrekt mooi vlak stuk Polderland met huizen, hoeven, wilgen en populieren. In het midden van dit land is het dorp ontstaan dat zacht in haar schoot gekoesterd en geborgen wordt. Ons oude dorp is een plaats van rust, vergroeid met de velden en weiden rond haar. Dat land ademt niet alleen de lucht van de zee maar ook dat van een rijk verleden. Het verleden ruist altijd mee met het passeren van de bries door de kruinen van de vele bomen en langs de beide stoere kerktoeren. Deze torens staan centraal in het dorp ingeplant en houden als oerkrachten alles bijeen, van verhalen tot mensen. Zolang de dorpelingen deel blijven van dit rijke verleden zal Dudzele moeilijk een slapersdorp kunnen worden. Het zal een plaats blijven waar het goed is om wonen, één met dat vlakke land. Een plaats waar men terug thuis kan komen.

Een kleine honderd jaar terug was een tijd waarin het nieuws gebracht werd op de roepsteen aan het "lijkhekken" aan de rand van het kerkhof in de Kerkstraat. Het was ook een tijd waarin onze grootmoeders en overgrootmoeders op de hoogte waren van kwaaltjes en kruiden.

In de Kerkstraat stonden in de zomer van 1914 de stoelen buiten met daarop immer naarstige vrouwen en dochters bezig met breien, sokken stoppen en babbelen. Er werd hard gewerkt te Dudzele. Het water werd gehaald bij één van de twee buurtpompen. Ziek zijn, geboren worden en sterven gebeurde toen nog thuis. Het contrast tussen rijk en arm was scherp. Op reis was men nooit geweest. Naar een ander dorp gaan, deed men te voet.

Aan de IJzer, winter 1914-1915. Postkaart, verzameling P. De Vuyst.

Dagen waren lang, er werd gewerkt en gewrocht met handen die langzaam vergroerden met het werk. Handen waar men fier op was. Handen die het leven probeerden in z'n "grépe d'hoeden". Elk gezin vocht voor z'n bestaan. Er werd een eenvoudig maar hard leven geleid. Iedereen kende iedereen.

Naar schoolgaan deed je tot aan je plechtige communie maar ondertussen werd er reeds geregeld op het veld gewerkt of in de stal en dit ten koste van het onderwijs. De muren van de schoolklassen waren witgekalkt. Er hing vooraan een groot kruisbeeld en een zwart bord. De houten lessenaars hadden een vaste bank en even vaste leuning en iedereen droeg een schortje omwille van het krijtstof. In de winter zorgde een zwarte buisstoof voor de verwarming. Te warm voor wie met z'n gat te dicht zat, te koud voor wie net wat verder zat.

Op 4 augustus 1914 werd België met haar dorpen en steden echter plots in een ongewenste

oorlog gestort. Maar de oorlog zou niet lang duren, zei men. Iedereen zou ten laatste met Kerstmis terug thuis zijn. De soldaten waren in december 1914 die illusie al lang kwijt, dit samen met heel wat gesneuvelde kameraden.

Na de bloedige IJzerslag van oktober 1914 lagen de soldaten aan beide zijden ingedijkt in hun slijkerige en smerige loopgraven; de Duitsers in de stad Diksmuide, de Belgen iets verderop, over het water, in het dorpje Kaaskerke.

Aan het front heerste tussen vrijwel alle soldaten een soort broederband, dit tussen zowel Waalse als Vlaamse gewone soldaten. Overdag werd er op kalmere momenten achter het front veel geplaagd, afgelachen en leken de grote mannen veeleer op kleine jongens. Deze soldaten verstuurden nog steeds massa's postkaarten en nieuwjaarskaartjes want de oorlog zou immers niet afgelopen zijn met Kerstmis. Het versturen van kaarten was gratis voor militairen. Men hoefde enkel "Service Militaire"

of de afkorting ervan in de bovenhoek rechts te noteren op de plaats waar de postzegel normaal kleefde.

Kerstmis 1914 was zeer koud op het Belgisch-Duitse front. Een bijtende oostenwind zweept over de hard toegevroren IJzervlakte. Aan de hemel joegen grauwe sneeuwwolken, waartussen af en toe een bleke maan doorschemerde. Lichtkogels van beide zijden verhelderden de hemelschoot. Nergens kon je nog iets horen, behalve nu en dan een gewerschot of een korte bui van een machinegeweer.

Aan de vooravond van Kerstmis namen simpele soldaten in de loopgraven plots het initiatief. Zonder afspraak, spontaan. Het blijken vooral de Duitsers (vooral katholieken uit Beieren) geweest te zijn die verbroederingsuitlokten door kerstliederen te zingen en met kaarsen verlichte kerstbomen op de borstwering van de loopgraven te zetten.

De tegenstanders, die op korte afstand verschanst zaten, reageerden met hun eigen liederen. Iedereen wenste elkaar "Vrede volgens de boodschap van de engel". Om middernacht werd het vuren volledig gestaakt. Het verschil tussen oorlog en vrede was op dat moment waanzinnig groot.

Aan het Belgisch-Duitse front vond vervolgens een ware kerstverbroedering plaats. Het voorname kerstgebeuren had plaats aan de Hoge Brug in Diksmuide, op enkele meters van de plek waar nu de IJzertoren staat. Op Duits initiatief werd even een wapenstilstand en verbroedering gesloten.

Opeens hoorde men stemmen, zingende stemmen, aarzelend eerst, vaster dan, aanzwellend tot een machtig kerstlied.

Het kwam van over de IJzer, uit de loopgrachten van de Duitsers. Onze Belgische jongens, verstomd eerst, juichten begripend toe en uit Vlaamse soldatenborsten galmde als wedergroet eveneens een kerstlied. Wedergejuich van de Duitsers! Meer zang. Samenhang van "Stille Nacht". Er werd geroepen: kerstnacht, nacht van vrede, niet schieten!

Eén Belgische soldaat waagt het hoofd boven de verschansing, nog één, nog meer. Er wordt verbroederd. Sigaren, chocolade en snuisterijen worden elkaar toegeworpen.

Ook op tweede kerstdag werd op dezelfde wijze verder verbroederd. Toen de Belgische soldaten dachten dat het ogenblik vrede voor goed voorbij was, verscheen op het puin van de Hoge Brug een Duitse officier. Hij was vergezeld van een soldaat, zijn helper, die een blinkende monstrans droeg.

"Bonjour Messieurs!" zei officier Anderson en hij legde uit waarvoor hij gekomen was. Even werd onderhandeld met de ondertussen bijgeroepen Belgische bevelhebber kapitein-

commandant Lemaire, een Waal. Belgische soldaten wierpen vervolgens een lang touw over de dichtgevroren IJzer en de Duitse helper maakte daar een linnen zakje aan vast, met daarin de monstrans. Zo trok men het symbool van de verbroedering over het ijs. Commandant Lemaire dankte zijn Duitse collega, beiden groetten elkaar en iedereen trok zich terug in zijn stellingen.

De legerleiding was met deze wapenstilstand later maar weinig ingenomen. Zij namen het geval zeer kwalijk op en een paar ondergeschikte officieren, die de verbroedering niet hadden kunnen of willen beletten, werden bestraft. De hogere officieren waren duidelijk bang voor deze verbroederingssgeestdrift.

Het verhaal van de verbroedering werd onder de soldaten op fluistertoon doorverteld want hun legerleiding had schrik dat nog andere vredesgebaren zouden volgen. Aan beide zijden lagen immers moe gevochten mensen in hetzelfde slijk, met dezelfde angst te wachten, op dezelfde dood.

De Waalse officier Lemaire werd overgeplaatst na deze feiten. Hij overleefde de oorlog uiteindelijk en zou in 1935 te Brussel sterven. De Duitse officier Anderson zou sneuvelen aan de Somme, tijdens de oorlog, in 1916. Hij liet een weduwe en drie kinderen achter.

De bezieling van de verbroedering had iedereen duidelijk gemaakt dat de haat tegen "de publieke vijand zonder gezicht", niet diep zat, althans wanneer het ging over de tegenstander als individu, als persoon, als mens. De soldaten beseften dat zij vochten tegen een collectieve vijand, een land. Individueel kenden ze de andere soldaat niet en waren ze ook elkaars vijand niet op dat persoonlijke niveau. En juist daar lag het troostende en hoopvolle. De verbroedering had aangetoond dat er na de oorlog nog een leven kon zijn, en dat men de fout niet mocht maken in algemeenheden te blijven denken en oordelen.

Net als zij toen in 1914 zullen wij straks ook een jaar afsluiten en hopen dat het nieuwe jaar gezondheid, hoop en bezieling zal brengen.

Paul De Vuyst

Bronvermelding:
Paul De Vuyst / NSB Dudzele
www.WO1Dudzele.Brugsevereniging.be

Bronnen:
Durnez, G., *Zeg mij waar de bloemen zijn. Vlaanderen 1914-1918. Beelden uit de Eerste Wereldoorlog in Vlaanderen*. Uitgeverij Davidsfonds, Leuven, 1988.
Durnez, G., *Een bloem in het geweer*. Uitgeverij Heideveld, Hasselt. Vlaamse Pockets, deel 167, 1969 (tweede druk).
Van Ryckeghem, J., *De memoires van E.H. Joseph van Ryckeghem in en rond Diksmuide tijdens en na W.O.I.* Uitgave van de Heemkundige Kring Pastoor Ronse, Zedelgem i.s.m. de familiekring Van Ryckeghem, Zedelgem, 1992.

NIETS IS MOOIER DAN EEN MENS

Miel was een knecht bij een grote boer in Noord-Frankrijk. Op een zondag in de zomer van het jaar 1936 ging hij een uitstapje doen met zijn motorcykel waarmee hij altijd op en af ging naar zijn ouders in België. Terwijl hij aan het rijden was tussen die onmetelijke velden was er daar opeens een boer die met paard en kar de baan dwarste.

Miel had noch paard noch kar gezien zodat hij met volle geweld tegen de kar botste en er over vloog. De boer ging vlug kijken en zag dat Miel erg gewond was aan de mond, want van over die kar te vliegen had Miel met zijn kin ergens aan de laadbak blijven haperen. De boer vroeg of hij veel pijn had en Miel kon enkel van "ja" knikken, want spreken kon hij niet meer. Miel werd vlug naar een gasthuis over gebracht en er waren direct twee à drie dokters rond hem, die vaststelden dat zijn kaakbeen lelijk toegetakeld was. Hij was ook vele tanden kwijt en ze zeiden nog iets van zijn ruggegraat.

't Was niet goed met Miel, maar na enkele dagen voelde hij dat hij weer levenskracht kreeg, iets wat de dokters daar niet zagen.

Al kon Miel nog niet spreken, hij hoorde des te beter. Op een morgen hoorde Miel een dokter tegen een zuster fluisteren dat ze hem goed in het oog moest houden, want het zou met hem slecht aflopen; hij kon ieder moment sterven.

Miel dacht in zijn eigen: "Ze gaan hier korte metten met mij maken, 'k zou beter plaats maken." En zonder nog veel na te denken begon hij zijn kleren te vergaren en op een ogenblik dat de zuster weg was, kroop Miel door het venster en was de straat op, op weg naar België. Zo geraakte Miel in het gasthuis van Poperinge.

De zusters die hem zagen toekomen, hebben Miel vlug in bed gestopt en een dokter erbij geroepen en er werd hem geboden niet meer op te staan en veel te rusten, want zijn breuken waren niet om mee te lachen. Maar Miel was een taaien, en na enkele dagen zat hij al op, en na een drietal weken was Miel thuis. Een jaar later was Miel getrouwd en was hij knecht bij Camiel de molenaar.

Wel sprak Miel door dat ongeluk altijd binnensmonds voor de rest van zijn dagen, maar leefde nog tot het jaar 1980.

Rik Ryon
Blokweg 2 - 8972 Proven
rik.ryon@telenet.be

Ruime keuze aan geboortekaartjes
en huwelijksdrukkerwerk

Drukkerij SCHOONAERT

LIEFDE IS EEN WERKWOORD, SCHEIDEN IS DAT OOK

Vzw De Walhoeve is een organisatie voor Bijzondere Jeugdzorg. Ze begeleiden een dertigtal kinderen, jongeren en hun gezin. Dit gebeurt ofwel via een verblijf in Vleteren ofwel via dagbegeleiding in Veurne of Ieper. Samen met alle betrokkenen streven ze ernaar om te groeien in hun opvoedingsopdracht.

Vzw De Walhoeve organiseert naar jaarlijkse traditie op vrijdag 16 januari 2015 om 20 uur een voordracht over een thema dat met opvoeding, in de brede zin van het woord, te maken heeft.

Gastspreeker dit jaar is mevrouw Claire Wiewauters.

Zij zal ons iets vertellen over het onderwerp hoe om te gaan met emoties van kinderen bij scheiding.

Als ouders scheiden, ervaren kinderen onrust, onzekerheid, boosheid en verdriet. Hun veiligheid en vertrouwen komen op losse schroeven te staan. "Thuis" wordt vanaf nu "bij mama" en "bij papa". Kinderen hebben tijd nodig om hun veerkracht terug te vinden. Ouders kunnen hen daarbij helpen. Aandachtig kijken en luisteren naar het gedrag en het verhaal van kinderen is nodig. Voorrang geven aan de noden en behoeften van kinderen, op maat van de leeftijd, kan ouders al een heel eind op weg helpen. Dat is een hele opdracht voor ouders in een periode waarin ze naast de eigen innerlijke strijd ook veel praktische regelingen moeten treffen.

In haar voordracht en in haar boek geeft Claire Wiewauters concrete adviezen aan ouders die helpend zijn tijdens de scheidingsstorm. Verbinding is hierbij het sleutelwoord.

Claire Wiewauters is pedagoge en psychotherapeute voor kinderen, jongeren en gezinnen. Ze werkt in het Kenniscentrum Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen in Schaarbeek en is docente aan de opleiding Gezinswetenschappen van Odisee te Brussel. Zij is de auteur van het boek "Een week mama, een week papa? Wat kinderen echt nodig hebben bij scheiding. Liefde is een werkwoord, scheiden is dat ook", uitgegeven bij Lannoo in 2014.

De voordracht vindt plaats in de conferentiezaal van het stadhuis van Ieper. De toegang bedraagt € 6. Iedereen is welkom.

We sluiten de avond af met een nieuwjaarsreceptie in de raadszaal van het stadhuis. Alle aanwezigen krijgen graag de echte Trappist van Westvleteren geserveerd.

Voor meer inlichtingen kan u steeds terecht in De Walhoeve, Eikhoekstraat 65 te Westvleteren (057 40 07 47) of in het dagcentrum van Ieper in de D'Hondtstraat 64 A (057 21 88 25) of in het dagcentrum van Veurne, Zwarte Nonnenstraat 25 (058 31 79 07) of op de website www.dewalhoeve.be.

!!! ONLINE !!!

Lees voortaan
De IJzerbode ook online
op onze website!

www.drukkerijschoonaert.be

VOOR WIE KNIJPEN WIL

Ha, ze dachten in de drukkerij van de IJzerbode ons, lezers, in de tang te nemen. Alsof we Martine en/of andere Tanghegenoten niet kennen! En dan pronken we nog niet met onze uitgebreide kennis van gerei als: een nijptang, trektang, gebakjestang, suikertang, sinteltang, platbektang, rondbektang, klemtang alias gripe vis, ... Ja, we stoppen best: er zijn er te veel om op te noemen.

Maar weten ze zelf, bij de drukkerij, welk soort de te raden tang is? Dat het een instrument van beeldhouwers of steenkappers betreft? Die kappen of hakken inderdaad niet altijd, soms knijpen ze. Vermoedelijk niet - of misschien toch? - de katjes in het donker! Wat dan wel? En waarmee? Met een marmertang. Daarmee verwijderen ze kleine stukjes natuursteen (marmor of blauwsteen) of ze verruwen er het uitzicht mee, zodat het gesteente er als gekloven uitziet.

Waarschuwing voor argeloze lezers! Zo'n tang is enkel geschikt voor gesteente! Er wordt ten zeerste afgeraden er wratten, andere bobbelige uitwassen of weerbarstige haartjes mee te verwijderen!

Niet een zekere mevrouw of meneer Tanghe, maar Patrick Lemahieu uit Poperinge wist het raadvoorwerp heel juist te benoemen. Die liet zich niet in de tang nemen. Hij, en de Here, weze geprezen en hij beloond met de klassieke prijs!

Waartoe diende dit voorwerp?

Oplossing sturen naar Guido Schoonaert, Bergenstraat 16, 8972 Roesbrugge, tel. 057 30 15 57 of info@drukkerijschoonaert.be.

Uit de juiste antwoorden wordt een winnaar getrokken die een prijs ontvangt.

Brieven, omslagen, facturen,
bestelbons, BTW-formulieren, ...

Drukkerij SCHOONAERT

Voor al uw festiviteiten:
affiches, flyers en toegangskarten

Drukkerij SCHOONAERT

Algemene schilderwerken, wand- en vloerbekleding

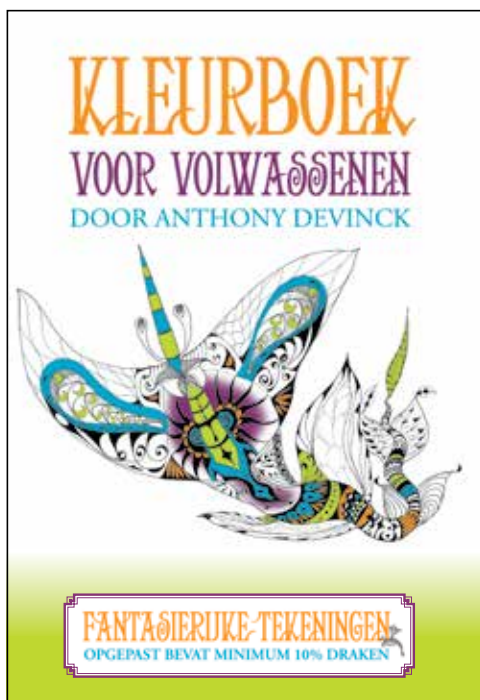
Gordijnen en overgordijnen UNLAND®
Gratis opmeten en plaatsen

Glas in loodramen, brandschilderen, restauratie

Decoratie & Kunstglazenier

J. LAHOUTTE

Blekerijweg 100 - 8972 PROVEN - Tel. 057 38 88 59

KLEURBOEK VOOR VOLWASSENEN

Kleuren voor volwassenen is de nieuwste hype! Het kleurboek van Anthony Devinck bevat 80 unieke tekeningen. In elke tekening zit een mier verstopt, de handtekening van 'Ant', Anthony voor de Engelse vrienden (Ant is Engels voor mier).

Interesse in zijn werk? Wilt u speciaal iets laten maken voor uzelf of als speciaal geschenk? Info: anthony.devinck@icloud.com. Kleurboek te koop bij Standaard boekhandel te Poperinge voor € 15,00.

OP ZOEK NAAR GREETERS

Alveringem, Leisele, Oostvleteren, Watou, Roesbrugge-Haringe zijn enkele van de vijftien charmante dorpen in de Westhoek.

Deze dorpen vormen een toeristisch uithangbord voor de Westhoek. Zij beschikken namelijk over tal van troeven die bezoekers kunnen aanspreken: een rijk erfgoedverleden, een adembenemend landschap, gezellige cafeetjes...

Voor deze Charmante Dorpen is de provincie West-Vlaanderen nu op zoek naar greeters. Een greeter is een inwoner die van zijn dorp houdt en bezoekers op een persoonlijke manier wil rondleiden in zijn dorp. Hij laat van een dorp die plekjes zien die voor hem betekenisvol zijn en die een meerwaarde kunnen vormen voor de bezoeker. Hij verlaat aldus de platgetreden paden van het toerisme. Greeter ben je vrijwillig en op eigen tempo. Enkele keren per jaar een groepje van maximaal zes bezoekers willen rondleiden is voldoende om greeter te kunnen zijn. Wil je op deze manier bijdragen tot de charme van je dorp, of heb je vragen, contacteer dan Torben Wolfs (torben.wolfs@west-vlaanderen.be).

OKRA ROESBRUGGE-HARINGE

UITSLAGEN NOVEMBER 2014

KAARTING NOVEMBER

KAREL DE BLAUWER

26 deelnemers - 3 partijen:

Wilfried Decaesteker	347 pt.
Cecile Vanacker	320 pt.
Michel Soulliaert	246 pt.
Gratienne Vereype	241 pt.

0 partijen:

Paula Vandecasserie	138 pt.
Gerard Ryon	139 pt.
Simonne Dewitte	161 pt.

GEZELSCHAPSSPELEN

Alice Boury

KRISTEN VOLKSHUIS

17 deelnemers - 3 partijen:

Wilfried Lermytte	285 pt.
Maria Bogaert	275 pt.

0 partijen:

Georgette Vanstechelman	14 pt.
Antoinette Develter	13 pt.

GEZELSCHAPSSPELEN

Thérèse Vercoutter

PETANQUE

14 oktober - 36 deelnemers

geen enkele speler behaalde 3 partijen

28 november - 37 deelnemers

(inhaalwedstrijd)

3 partijen: Maria Bogaert, Raymond Gyssels, Aimé Neyrinck, Marie Ghislaine Vandeputte, Alain Vandendriessche en Marie-Thérèse Vercoutter

Stand na 57 wedstrijden:

1. Wilfried Decaesteker	41/649 pt.
2. Aimé Neyrinck	37/610 pt.
3. Anna Decrock	35/603 pt.
4. Geert Huyghe	34/611 pt.
5. Frans Soetaert	34/605 pt.
6. Denise Vandebussche	34/602 pt.
7. Marie-Ghislaine Vandeputte	33/617 pt.
8. Eugène Demuyneck	33/598 pt.
9. Willy Butaye	33/581 pt.
10. Alain Vandendriessche	32/596 pt.

Volgende wedstrijden op vrijdag 12 december. Start van het kampioenschap 2015 op vrijdag 9 januari. Verder op 23 januari en 13 februari 2015.

PETRAVER NV

officieel verdeler

Petroleumproducten Andy Vermeersch

Blekerijweg 35 - 8972 PROVEN - Tel. 057 30 04 13 - Fax 057 30 14 13 - info@petraver.be - www.petraver.be

- ☆ Gasolie (-20°, extra, ultra)
- ☆ Diesel -20°
- ☆ Petroleum
- ☆ Loodvrij 95
- ☆ Loodvrij 98

- ☆ 2 takt benzine
- ☆ Tankstation
- ☆ Bancontact
- ☆ Oliën
- ☆ Smeermiddelen

- ☆ Selfcarwash
- ☆ Stofzuiger
- ☆ Dubbelwandige mazouttanks

- ☆ Butaan- & propaangas
- ☆ Brandhout
- ☆ Houtskool
- ☆ Steenkool
- ☆ PELLET DRIVE-IN

Boek nu reeds uw springkasteel reserveer voor al uw feesten voor 2015

Voor al uw vuurwerk voor eindejaar, kunt u steeds bij ons terecht !!!

Wij zijn open op woensdag, zaterdag en zondag telkens van 13.00 tot 18.30 u. en elke vakantiedag, brug- en feestdag van 13.00 tot 18.30 u.

Europalaan 5 - 8970 Poperinge - 057 33 89 44 - www.hopsiepops.be

TE KOOP

Dubbelwandige mazouttank (12 jaar) wegens overschakeling op aardgas. Inhoud 2200 liter (nog ± 800 liter in de tank)

Zich wenden: 0476 24 10 17 (na 18.30 u.)

citroen.be

TIJD VOOR ACTIE BIJ CITROËN

CITROËN C4 PICASSO vanaf **16.490€⁽¹⁾**

Alle kortingen inbegrepen, alsook de voorwaardelijke Eco Tech premie van 1.500€⁽²⁾
en de voorwaardelijke **SAVE & GO** korting: 1.000€⁽³⁾.

Geen tijd te verliezen! Profiteer nú van uitzonderlijke condities
+ een **SAVE & GO** korting tot 2.000€⁽³⁾, enkel tot en met 31 december.
Tijd om in actie te schieten!

CRÉATIVE TECHNOLOGIE

 3,8 - 6,3 L/100 KM 98 - 145 G CO₂/KM CITROËN verkijst **TOTAL** **GEEF VOORBAE AN VEELGHEID.**

Milieuinformatie (KB 19/03/2004): citroen.be. Afgebeeld voertuig: CITROËN C4 Picasso Exclusie (opties: metaalkleur, meednassende bijkomende koplampen en 18" lichtmetalen velgen Eole). (1) Prijs btw van de CITROËN C4 Picasso 1.6 VTI 120 MAN Attraction, vermindert met alle promoties alsook de voorwaardelijke Eco Tech premie⁽²⁾ en de voorwaardelijke Save & Go korting⁽³⁾. (2) CITROËN neemt uw oud voertuig over voor 1.500€ bij aankoop van een nieuwe CITROËN C4 Picasso (behelvs op Business). Dit voertuig moet volledig zijn en minimum 6 maanden ingeschreven zijn op naam van de koper van het nieuwe voertuig. (3) CITROËN geeft u een Save & Go korting bij aankoop van een nieuwe CITROËN volgens model en afwerking. Voorbeelden: 1.000€ voor een CITROËN C4 Picasso en 2.000€ voor een CITROËN C5. Dit voertuig moet betaald worden tussen 01/12/2014 en 31/12/2014 en ingeschreven zijn voor 07/01/2015. Aanbiedingen geldig van 01/12/2014 t.e.m. 31/12/2014 bij aankoop van een nieuwe CITROËN, verkocht aan particulieren, niet cumuleerbaar met alle andere lopende promoties en geldig bij ons.

GARAGE WATTEYNE bvba

Veumestraat 16 - 8640 Oostvleteren - Tel. 057 40 12 99 - Fax 057 40 19 23
www.garagewatteyne.be - citroen.watteyne@belgacom.net

TEA-ROOM - EETHUIS - HOTEL**

“HET WETHUYS”

Watouplein 2 - 8978 Watou
Tel. 057 20 60 02 - www.wethuys.be

Openingsuren

van oktober tot juni:

dinsdag, woensdag en donderdag: 12 - 17 u.

vrijdag en zaterdag: 12 - 22 u.

zondag: 12 - 21 u.

NIEUWJAARSMENU

wordt geserveerd op Oudejaar om 20 uur
en op Nieuwjaarsdag om 12.30 uur

Het nieuwjaarsmenu is tevens verkrijgbaar
van 27.12.2014 tot en met 15.01.2015
's middags en 's avonds mits reservatie

Aperitief naar keuze met hapjes

Amandelsoep met
langoustine en citrusroom

Stoofpotje van rode poon, zeebaars en
Sint-Jacobsnoten in bloedsinaasvinaigrette

Keuze uit fazantenfilet of everzwijnragout,
met wintergarnituur en
gebakken aardappelschijfjes

Semifreddo van maanzaadchartreuse
met krokante pistachecrumble

Onze prijs: € 45,00 p.p.

Gesloten van 19.12.2014 t.e.m. 26.12.2014.

Publiciteit voor de streek ?

De IJzerbode wordt in meer dan
3000 huisgezinnen verspreid.

Interessante prijzen.

Inlichtingen: 057 30 03 79

KORTING
50-PLUSERS

MET
WAARBORG

TANDLABO RAHEEN

GEBROKEN GEBIT ?
KLAAR TERWIJL U WACHT !

Duinkerkestraat 107 - POPERINGE

Gsm 0475 86 84 24

Open: iedere werkdag, zaterdag inbegrepen

B O U W W E R K E N

MARIO VANDEWIELE BVBA

T 0475 68 50 59

GESPECIALISEERD IN:

- WONINGBOUW ■ VERBOUWINGEN
- PROFESSIONEEL AANBRENGEN
- VAN ISOLATIE ■ RUIIME ERVARING MET
- LAGE ENERGIEWONINGEN ■ OPRITTEN EN
- TERRASSEN ■ VLOEREN- EN WANDTEGELS
- KLEINSCHALIGE AFVALWATERZUIVERING

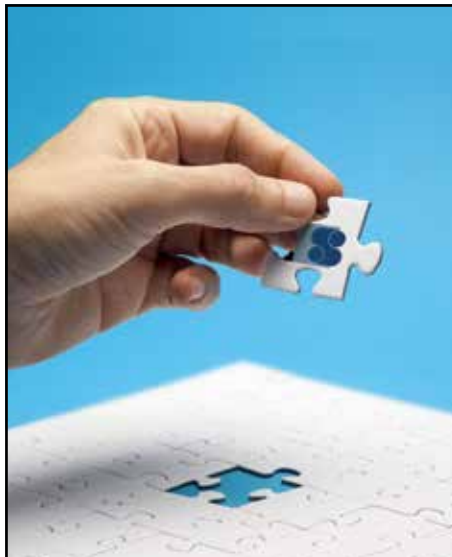
MARIO VANDEWIELE BVBA

ROESBRUGGESTRAAT 62

8691 BEVEREN-AAN-DE-IJZER

INFO@BOUWWERKENVANDEWIELE.BE

WWW.BOUWWERKENVANDEWIELE.BE

Wij maken het voor u af!

 **drukkerij
SCHOONAERT**

Bergenstraat 1

8972 Roesbrugge

057 30 03 79

info@drukkerijschoonaert.be

www.drukkerijschoonaert.be

Haarverzorging

Nagelstudio

Maquillage

Pure verwennerij in landelijke rust

Prettige feestdagen !

Vanaf 22 december

ligt er voor iedere klant

een nieuwjaarsgeschenkje klaar !

Terenburgseweg 18 - 8972 PROVEN - 0495 66 15 75

Drinkwater voor het front 1914-1918 (4)

Drinkwaterzuivering te velde tijdens de Eerste Wereldoorlog

4.2. UV-bestraling

4.2.1. Principe van de UV-sterilisatie

Door de problemen met de kooksterilisatoren waren vooral het Duitse en het Oostenrijkse leger op zoek naar betrouwbaardere drinkwatersterilisatoren. Hun aandacht werd getrokken door de tamelijk nieuwe technologie van steriliseren met ultraviolette (UV) straling. Natuurwetenschappers waren allang bekend met het bacteriedodende effect van ultraviolette straling. Reeds in 1901 had de Amerikaanse fysicus Peter Cooper-Hewitt de lage druk kwikdamplamp ontwikkeld. Kwiklicht is zeer rijk aan ultraviolette straling. Pas toen de firma Westinghouse robuuste uitvoeringen van de kwikdamplamp op de markt bracht, kon de steriliserende werking ook in het dagelijks leven worden toegepast. De eerste civiele UV-watersterilisatoren werden door deze firma gebouwd.

Een kwikdamplamp is een gloeidraadloze lamp (vergelijkbaar met de moderne halogeonlampen), meestal in de vorm van een lange smalle buis en met twee verwijdingen aan de uiteinden, waarin zich de elektroden bevinden, waartussen elektrische spanning aangebracht wordt. De buis is gevuld met damp van kwik, een vloeibaar metaal, waarvan ook een kleine hoeveelheid in de lamp aanwezig is. Met een elektrische gelijkspanning wordt de kwikdamp tot gloeien gebracht. De lamp moet gemaakt worden van kwarts, omdat glas de UV-straling grotendeels tegenhoudt.

Door de stralende lamp onder te dompelen in water worden de daarin aanwezige bacteriën gedood. Daarbij zijn een paar zaken van belang. Het kiemdodende effect is vlak tegen de lamp aan groot, maar neemt snel af op grotere afstand van de lamp. In troebel of gekleurd water is het kiemdodend effect zeer veel geringer dan in helder, kleurloos water. In feite is troebel water ongeschikt om met UV-straling behandeld te worden.

Enkele publieke drinkwaterbedrijven, vooral in Frankrijk, hadden in de jaren voor de Eerste Wereldoorlog reeds UV-sterilisatoren in bedrijf genomen. De ervaringen met deze installaties waren over het algemeen uitstekend. Bijvoorbeeld in de steden Saint Lo, Monaco, Lunéville en Genua stonden UV-drinkwaterinstallaties met capaciteiten oplopend van 1800 tot 43000 kubieke meter bacterievrij drinkwater per dag.

4.2.2. UV-sterilisatie bij de legers te velde

Twee Weense bedrijven hadden gezamenlijk voor het Oostenrijkse leger een mobiele drinkwaterbereider op basis van UV-bestraling ontwikkeld. Het onderstel, een aanhangwagen die achter een truck kon worden gekoppeld, was gebouwd door de Simmeringer Waggonfabrik A.G. De eigenlijke sterilisator inclusief

randapparatuur kwam van de firma Warchalowski, Eissler & Co (Beide bedrijven bestaan nog steeds).

Deze UV-sterilisator werkte volgens het principe van Westinghouse-Cooper-Hewitt. Hierbij werd de lamp niet ondergedompeld in het ruwe water, maar stroomde water in een dunne laag langzaam vlak onder de lamp door.

Het van grof vuil ontdane ruwe water werd vooraf door een Berkefeld-filter geperst om fijn zwevend vuil en kleur zo goed mogelijk te verwijderen. Het voorgezuiverde water werd naar een overloopvat geleid waarin zich de kwikdamplamp bevond. Met behulp van een systeem van schotten stroomde het water meerdere keren langs de lamp voor een zo groot mogelijk kiemdodend effect.

De lampen werkten op een gelijkstroom van 100 volt. Stroom werd geleverd door een dynamo die door een benzinemotor werd aangedreven. De lichtsterkte van de lamp mag niet fluctueren. Hiervoor is een constante bedrijfsspanning nodig. Deze werd gecontroleerd met een voltmeter en door visuele inspectie van de helderheid van de lamp. De capaciteit van deze UV-drinkwaterbereider bedroeg ongeveer 600 liter steriel drinkwater per uur.

Het Duitse leger beschikte over enkele mobiele UV-sterilisatoren van het fabrikaat Deelemann. Deze watersterilisatoren waren er in twee modellen. Het ene model werkte volledig zelfstandig. De belangrijkste onderdelen waren een 2,5 PK benzinemotor, een dynamo met gelijkrichter die 135 volt leverde, een waterpomp, twee grof- en twee fijnfilters, een schakelkast en ten slotte twee sterilisatiekamers met de UV-lampen. De benzinemotor dreef zowel de waterpomp als de dynamo aan.

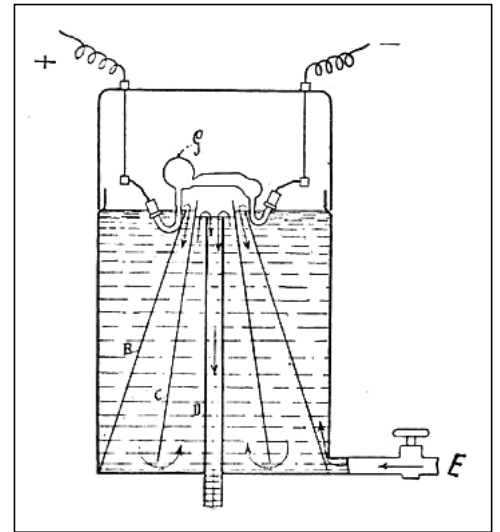
Anders dan bij de Oostenrijkse UV-waterbereiders waren bij de Duitse apparaten de lampen tijdens het steriliseren geheel ondergedompeld. Alle onderdelen waren op een wagen gemonteerd. Het geheel woog 1100 kg. De kwikdamplampen werden geleverd door de Quarzlampengesellschaft te Hanau.

Het andere model was veel lichter. Het woog slechts 200 kg en was gemonteerd op een aanhangwagentje. Dit model bezat geen eigen stroomvoorziening, maar moest aangesloten worden op stroomvoorziening van bijv. de mobiele veldtelegrafiestations of van de röntgenwagens die tot de uitrusting van de grotere veldhospitaal behoorde.

De capaciteit van beide modellen bedroeg ongeveer 10 liter steriel water per lamp per minuut.

4.2.3. Problemen bij de UV-sterilisatie te velde

De kwikdamplampen waren bijzonder kwetsbaar en erg gevoelig voor breuk. Daardoor

Principe van de Westinghouse-Cooper-Hewitt UV-sterilisator.

waren deze installaties minder geschikt voor een leger in beweging. Bovendien waren de lampen duur. Echter voor (semi-)permanente kantonnementen, kazernes, legerhospitaal e.d. leken deze apparaten uitermate geschikt. Ondanks de goede ervaringen bij de civiele drinkwaterbereiding viel het bacteriedodende effect in de praktijk te velde soms nogal tegen. De vaak slechte kwaliteit van het ruwe water was hiervoor verantwoordelijk.

Troebeling diende rigoureus uit het water verwijderd te worden. Sterke troebeling leidde dan weer tot snelle vervuiling van de filters. Soms moest daarom eerst een klaring van het ruwe water met behulp van klaringsmiddelen worden toegepast. Ijzerchloride of aluminiumsulfaat in combinatie met soda werden daarvoor gebruikt. Opgelost in het ruwe water vormen deze middelen vlokken, die vrij snel bezinken en waaraan zich de fijne, zwevende vuilbestanddelen hechten. Het geklaarde water werd vervolgens gefiltreerd met bijvoorbeeld Berkefeld-filters.

Zuivering vooraf door klaren en filteren bleek echter lang niet altijd voldoende. Weliswaar werd het water meestal wel helder, maar opgeloste stoffen werden nauwelijks verwijderd. Vooral water dat van nature veel humuszuren bevatte, vormde een probleem voor de UV-sterilisatoren. Deze humuszuren absorbeerden veel van de UV-straling, waardoor het kiemdodend effect sterk verminderd werd. Afhankelijk van de herkomst van het ruwe water bevatte het meer of minder van deze storende humuszuren.

Dit betekende dat het steriliserende effect van de UV-straling niet altijd te voorspellen was en

sterk afhang van de samenstelling van het ruwe water ter plekke. Dit hield een aanzienlijk gezondheidsrisico in. Bij de publieke drinkwaterbedrijven deed dit probleem zich niet voor. Het water is daar steeds van dezelfde herkomst en daardoor nagenoeg constant van samenstelling. Net als voor de kooksterilisatoren was voor de bediening en het onderhoud van de UV-drinkwaterbereiders technisch goed onderlegd personeel nodig.

In feite waren de mobiele UV-watersterilisatoren nog allerminst volledig ontwikkeld en derhalve niet geheel betrouwbaar. Dat gold zowel voor het Duitse als het Oostenrijkse fabrikaat. De tekortkomingen bleken in de praktijk van het intensieve gebruik bij de troepen, maar ook proeven uitgevoerd door het Hygienisches Institut van de k.k. Universität te Wenen waren niet geheel bevredigend verlopen. Vanaf medio 1916 heeft het Oostenrijkse leger dit type waterbereiders daarom niet meer aangeschaft.

De geallieerde legers lijken nauwelijks gebruik te hebben gemaakt van deze nieuwe techniek van drinkwaterbereiding. Wel beschikten geallieerde legerhospitaal achter het front over kleine UV-sterilisatoren om steriel water te maken voor medische doeleinden.

Wordt vervolgd.

Rob Kammelar

ZOKOLA
MADE IN CHOCOLATE

-10%

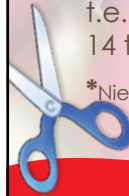
Knip deze advertentie uit
en bespaar **10%***
op uw eindejaarsaankopen &
bestellingen.

Alleen geldig bij afgifte van deze advertentie.
Actie geldig t.e.m. zaterdag 03 januari 2015 in de
Zokolashop en op de vrijdagmarkt te Poperinge.

*Wegens stockopname en stockreorganisatie is de
Zokomobiël gesloten van 3 februari t.e.m.
7 februari 2015.*

Openingsuren: dinsdag
t.e.m. zaterdag telkens van
14 tot 19 uur.

*Niet combineerbaar met andere kortingen

Blasiusstraat 97 > B-8972 Krombeke
0473/968972 (Sylvie) > 0478/340001 (Bart)
info@zokola.be > www.zokola.be

GRATIS EINDEJAARSACTIE

uw login

80542

Jef Van Hoofstraat 2
9120 Beveren
T 03/775 38 22

Namasté, te Beveren, in het Waasland, een oase van rust in deze drukke wereld, om even tijd te maken voor jezelf, om te ontspannen.

Doe gratis mee en win o.a. een reis naar Zuid-Afrika of tal van andere schitterende prijzen.

Surf naar: www.namaste.handelsgids.be en vul uw loginnummer in

Hairdesign Ronny

KERSTOPENDEUR
op zondag 21 december van 9 tot 13 uur

Ideaal voor kerst- en nieuwjaarsgeschenkjes

- Fantasiejuwelen
- Handtassen
- Sjaals en mutsen
- Parfum dames - heren
- Geschenkbou

Vraag tijdig uw afspraak voor de feestdagen!

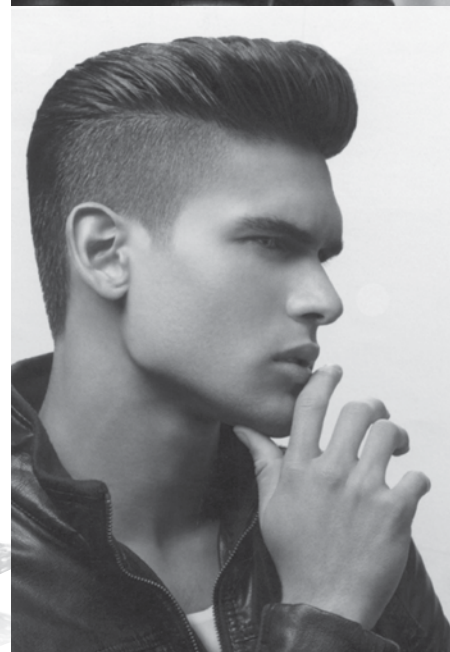
Nieuw kleurtje - coupe - opsteken

**Winnaars van onze tombola
op de Sfeerbeurs te Proven**

- Mirianne Deboutte, Vleteren
- Veronique Dequidt, Woesten
- Joyce Pannekoেকে, Ieper
- Cecile Riem, Vleteren
- Simon Dupont, Poperinge
- Annemie Poissoniere, Reningelst
- Kaatje Ghelein, Proven

**Wij verwelkomen jullie met
een glaasje in een gezellig kerstkader
op zondag 21 december van 9 tot 13 uur !**

Ronny en Carine
wensen jullie een gezond en gelukkig 2015!

Bereidt u voor op de winter !
Bel nu voor stookolie: 057 30 03 30

PMO zorgt voor gezellige warmte dicht bij huis!

Kwaliteit, service & ervaring, onze troef !

BRANDSTOFFEN | OLIËN & SMEERMIDDELEN | VETTEN | ANTIVRIES & KOELVLOEISTOF | MAZOUTTANKS

PMO nv - VANDENBROUCKE

Roesbruggestraat 2 | 8972 PROVEN | Tel. 057 30 03 30 | Fax. 057 30 12 97 | www.pmo-service.be | info@pmo-service.be

Europese Bisol topmodule, standaard of Full Black versie. Dit zijn voorgesorteerde zonnepanelen met een **hoog rendement** en een uitstekende paneel efficiëntie. Tot **25 jaar opbrengstgarantie!**

Nederlandse Heat Pipe zonnecollectoren. Verbeterd dankzij hun grotere absorptiekern. Door het gebruik van de **vacuümbuis** technologie als perfecte isolator ook in het **tussenseizoen** ideaal om warm water te produceren.

Jochen Debaenst
Westsluisstraat 15
BE-8691 STAVELE

+32 (0) 494 48 21 74
info@ecolis.be
www.ecolis.be

Gasthof 'T ROZENHOF

Afhaalmenu 24 & 25 december

Gevogeltesoepje
met julienne van groene kool

Koud: Viscocktail 'new style'
garnaal, zalm, krab

OF

Warm: Gegrilde zeewolfmootjes,
mediterrane groentjes, Nantuasaus

Pakketje van kalkoenfilet,
kampmoelies, slaatje, peertje in wijn,
wortelschijfjes, snijboontjes, gratin

OF

Rugfilet van tam konijn
gegaard in St. Bernardus 8°,
slaatje, peertje in wijn, wortelschijfjes,
snijboontjes, gratin (supp. € 2,00)

Kerstbûche

OF

Tiramisu, speculoos, advocaat

Menu met soep: € 22,00

Menu met voorgerecht: € 31,00

Menu met soep en voorgerecht: € 33,50

Afhaalmenu 31 december-1 januari

Pompoensoepje
met stukjes scampi

Koud: Artisanale ganzenleverterrine,
spiegel van portogelei, uienconfijt

OF

Warm: Koolvishaasje,
korstje van tomaat, basilicumroom

Varkenshaasje gebraseerd, slaatje,
bloemkoolgratin, gesmoorde wortel,
erwtjes met spek, verse kroketten

OF

Varkenswangetjes gegaard in rode wijn,
slaatje, bloemkoolgratin,
gesmoorde wortel, erwtjes in spek,
verse kroketten (supp. € 2,00)

Vanillebavarois, rode vruchtencoulis

OF

Tiramisu, frambozen

Menu met soep: € 23,00

Menu met voorgerecht: € 33,00

Menu met soep en voorgerecht: € 35,50

Restaurantmenu 25 & 26 december

Cava
fijne hapjes

Gevogeltesoepje
met julienne van groene kool

Gegrilde zeewolfmootjes,
mediterrane groentjes, Nantuasaus

Fazant à la Brabançonne,
peertje in wijn, wortelschijfjes,
witloof, gratin

Tiramisu, speculoos, advocaat

Menu zonder wijnen en water: € 45,00

Menu met wijnen en water: € 55,00

Reservatie gewenst !!!

Buffetten

Hapjes

Assortiment van 3 koude en 2 warme hapjes € 6,00

Buffet 1: vis en gerookte vis

Zalm, krab, tongrolletjes, tomaat garnaal, scampi,
gerookte zalm, gerookte heilbot, gerookte forel € 25,00

Buffet 2: Vis, vlees en gerookte vis

Idem buffet 1
maar aangevuld met: ham, Parmaham, rosbief,
varkensgebraad, kippenham, kippenbout € 30,00

Alle buffetten worden steeds volledig verzorgd met
groenten, koude aardappelen, rijst en pasta's, mayonaise, cocktail en dressing

Bestellingen voor kerst: ten laatste op 20 december

Bestellingen voor oudejaar: ten laatste op 26 december

Voor het leeggoed wordt er een borg van € 5.00 p.p. gerekend !!!

Noteer nu alvast volgende data:

14 februari 2015

Valentijn in 't Rozenhof

Diner bij kaarslicht met
romantische dansgelegenheid

Zaterdagavond 4 en
zondagmiddag 5 april 2015

15 jaar Dieter en Carmen in 't Rozenhof

Een culinair feest
met muzikale ambiance

Wens je voor één van deze evenementen
een persoonlijke uitnodiging te ontvangen?
Stuur uw gegevens door naar
gasthof.rozenhof@telenet.be

EVENEMENTENKALENDER

ABELE

■ Winters Weekend

Zaterdag 20 december van 14 tot 18 uur

Zondag 21 december van 10 tot 18 uur

Voor de vierde keer organiseert vzw 't Pensioonaat een Winters Weekend. Op zaterdagmiddag en op zondag kan iedereen terecht in Het Pensioonaat op het Abeleplein, dat voor de gelegenheid baadt in een winterse sfeer.

Er is een expo met oude handwerkjes uit de collectie van de vzw. Handige dames demonstreren kantklossen. Er zijn standjes met diverse kerstspulletjes.

Op de binnenkoer staan kerstbomen in een kring opgesteld, enkel versierd met lichtjes. Aan de bezoekers om daar een eigen versiering in op te hangen.

Op zaterdag wordt een kerstverhaal verteld, op zondag worden er kerstliedjes gezongen.

En misschien, heel misschien, komt op zondag de Kerstman wel op bezoek....

Iedereen welkom, gratis toegang.

Info: 057 33 22 08 of vzw.pensioonaat@skynet.

be of www.abele.be/pensioonaat.

■ Kerstvensters Kijken

Maandag 15 december 2014 t.e.m.

dinsdag 6 januari 2015

De vzw 't Pensioonaat vroeg aan diverse Abeelse gezinnen om tussen 15 december 2014 en 6 januari 2015 (Driekoningen) een raam van hun huis of een voortuin speciaal te versieren en zichtbaar te houden, iedere dag tot 21 uur. We vonden liefst 25 deelnemers bereid om mee te werken aan dit project, aan beide kanten van de grens. Enkelen stelden graag een raam ter beschikking, die door de zorgen van de vzw versierd werden.

De vzw stippelde aan de hand van de deelne-

merslijst een dorpswandeling uit, die individueel en vrij toegankelijk is voor iedereen. Er zal vanaf 15 december een lijst beschikbaar zijn met de plaatsen waar een speciaal venster of een speciale opstelling te bezichtigen is. Alle ramen en opstellingen zijn vanaf het voetpad of de openbare weg te zien, er mag geen privégrond betreden worden.

■ Munten- en Brocantebeurs

Zondag 11 januari van 7.30 tot 12.30 u.

Op iedere tweede zondag van de maand gaat de verzamelbeurs van Poperingana Numismatica Historia door in Het Pensioonaat te Abele. Iedereen die interesse heeft in oude munten, postkaarten, boeken, aardewerk, en andere verzamelobjecten kan terecht op deze gezellige beurs. In de tombola ten voordele van de club worden iedere keer waardevolle prijzen verloot. Toegang is gratis.

■ Tentoonstelling 'Kerstdag'

Zondag 11 januari van 7.30 tot 12.30 u.

Samen met de brocantebeurs wordt op dezelfde dag ook een eenmalige tentoonstelling rond het thema Kerstdag georganiseerd door verschillende leden van Poperingana Numismatica Historia en Luc Deprez van Het Pensioonaat te Abele. Toegang gratis.

HOOGSTADE

■ Kerst in 't Ateljeetje

Zondag 21 december van 10 tot 19 uur

Op zondag 21 december gaan de deuren van 't Ateljeetje in Hoogstade uitzonderlijk open. De kunstenaars aldaar ontvangen u met open armen in hun atelier dat omgetoverd wordt tot een artistieke Kersthappening.

Je kan er kunstambachtelijke cadeaus bewonderen en kopen, artisanale producten proeven,

van een hapje en een drankje genieten, kortom proeven van de sfeer, de gezelligheid en de warmte rond deze tijd. De deuren gaan open van 10 uur en sluiten rond 19 uur.

Kerstmis, de schoonste tijd van 't jaar !

In 't Ateljeetje ben je welkom.

DE LEVAARD

ACTIVITEITEN

**TONEEL:
DE WIETERS**

Flor Barbry's Volkstoneel
voor Frans-Vlaanderen

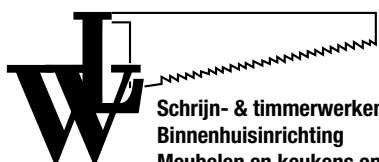
ZATERDAG 14 FEBRUARI 2015

PROVEN

■ Xmas@Volksvreugd met smulmarkt

Zondag 21 december om 11 uur

Een hete herfst vraagt om een warme Kerst. In OC De Croone trekt De Volksvreugd de kerstwarmte op gang met een sfeervol concert in combinatie met een smulmarkt. Om 11 uur start het trommelkorps o.l.v. Matthias Peperstraete het concert. Vervolgens brengt dirigent Pieter Meersseman met de harmonie de eerste hartverwarmende stukken met titels

Schrijn- & timmerwerken
Binnenhuisinrichting
Meubelen en keukens op maat

NIEUWBOUW - VERBOUWINGEN

RAMEN - DEUREN - ROLLUIKEN

VERANDA'S - POORTEN

- HOUT - eigen fabricatie

- PVC

- ALUMINIUM

HOUTSKELETBOUW

WOLTERS LUC

Zwanestraat 20 - 8691 STAVELE

Tel. & Fax 057 30 11 65

E-mail: wolters.luc@hotmail.com

't Zeugekot

Een belevenis op het platteland

Bezoek- en zorgboerderij

Feestzaal te huur

Vakantiewoning

Hoeveslagerij

Workshops

Sint-Omaarsstraat 4

8691 Beveren aan de IJzer

0478 37 64 36

www.zeugekot.be

DEVER FREDERIK

metaal-, aluminium- en
inoxconstructies

0477/85.01.39

fax 057/36.73.37

dever_frederik@hotmail.com

Apolloniaqreef 4, 8978 Watou

als 'Inferno' van Sven Van Calster en 'Thunderbird'. 'Odilia' is feestelijke, sfeervolle muziek, geïnspireerd op een mirakel. De Amerikaanse componist Marvin Hamlisch wordt muzikaal geëerd in een 'Tribute to...' en daarna komen o.a. 'Symphonic Highlights from Frozen', 'Let it snow!' en 'It's the Most Wonderful Time of the Year': echte eindejaarsmuziek!

Maar 'De Volksvreugd' brengt meer dan muziek: een gezellige smulmarkt verwent de bezoekers met warme versnaperingen als wafels, braadworsten en croque monsieurs. Zelfs verse soep en geestrijke dranken zoals Hasseltse koffie en jenevertjes of een lekker kerstbierje van La Chouffe zijn te verkrijgen. Op de smulmarkt speelt het jeugdensemble de sfeer erin, zodat iedereen een natje en een droogje kan verbruiken in een aangename kerstsfeer.

Deze gezellige ontmoeting met muziek, versnaperingen, dranken en sfeer heeft plaats op zondag 21 december 2014 om 11 uur in en nabij OC De Croone, Provenplein te Proven. Kaarten in voorverkoop kosten slechts € 6, aan de deur € 8. Kinderen jonger dan 12 genieten gratis. Kaarten te verkrijgen via alle muzikanten of via ingedehaene@telenet.be of info@volksvreugd.be.

ROESBRUGGE

Gezinsbond Roesbrugge-Haringe-Beveren Filmvoorstelling Koemba Maandag 29 december om 14 uur

Filmvoorstelling van 'Koemba, de zebra die zijn strepen kwijt is' op maandag 29 december om 14 uur in OC Karel de Blauwer.

Koemba gaat door de woestijn op zoek naar zijn strepen. Hij beleeft er heel wat avonturen en leert er veel andere dieren kennen.

Ter plaatse inschrijven, de toegang bedraagt € 4 en een toemaatje voor de kinderen is inbegrepen.

KVLV Roesbrugge-Haringe Activiteiten:

- Zaterdag 20 december om 19.30 uur: Kerstfeest bij P. Gunst, gezinsfeest voor leden van KVLV en Landelijke Gilde

OKRA Roesbrugge-Haringe Activiteiten:

- Vrijdag 19 december om 14.00 u.: Kaarting & gezelschapsspelen in Karel de Blauwer

- Dinsdag 23 december om 14.00 u.: Kaarting & gezelschapsspelen bij P. Gunst

- Vrijdag 9 januari: Petanque in OC Karel de Blauwer. Inschrijven: 13.30 - 13.50 u.

- Vrijdag 16 januari om 14.00 u.: Kaarting & gezelschapsspelen in Karel de Blauwer

- Maandag 19 januari: Kampioenenviering wedstrijden 2014

- Vrijdag 23 januari: Petanque in OC Karel de Blauwer. Inschrijven: 13.30 - 13.50 u.

- Dinsdag 27 januari om 14.00 u.: Kaarting & gezelschapsspelen bij P. Gunst

Nieuwjaarsconcert met 'De Poldercowboys' Zaterdag 10 januari om 19.30 uur

De Poldercowboys, te gast in de kerk van Roesbrugge, brengen een mix van een Engels-, Frans- en Nederlandstalig repertoire: folk, country, chanson en kleinkunst.

Franse chansons: Georges Brassens, Jacques Brel, Joe Dassin. Nederlandstalige kleinkunst: Boudewijn De Groot, Rob De Nijs, Jan De Wilde, Louis Neefs. Engelstalige klassieke Country: Johnny Cash, John Denver, Bob Dylan, Neil Young, Dolly Parton.

Ongekunstelde ambiance en oergezellige live-muziek zijn hét handelsmerk van dit drietal. De bezetting van 'De Poldercowboys' bestaat uit Wouter Droesbeke, karakterstem en gitarist, Kris De Mets op de bas en Dirk Naessens, een uitstekend violist en mandolinespeler. Hij is gekend van onder meer Urban Trad en is een gewaardeerd gelegenheidsmuzikant. Kortom een muzikaal sterk en visueel attractief trio!

Op zaterdag 10 januari om 19.30 uur in de Sint-Martinuskerk te Roesbrugge. Na het optreden gezellige bar met winterse dranken. Inkom: VVK: € 5 - ADD: € 7. Kinderen tot 12 jaar zijn gratis.

Kaarten te verkrijgen bij de leden van het feestcomité of Willy Neuville (0475 23 00 63 - willy.neuville@skynet.be).

Boomonderhoud Bottelier Joris

Kappen & vellen van bomen
Onderhoud & opruiming van bos
Verhakselen van bomen en takken
Bouwklare maken van terreinen

Specialiteit :

Uitfrezen van boomwortels

Oude Provenstraat 53 - 8978 Watou
057 36 67 68 - 0473 94 51 54
www.boomonderhoud-bottelier.be

GARAGECAPPOEN

Prof. O. Rubbrechtstraat 32 - ROESBRUGGE
Tel. 057 30 03 59 - www.garagecappoen.be

Nieuwe en tweedehandse auto's
Alle carrosseriewerken • schilderen
Depannagediensten
VANAF NU: Aircoservice
Laat uw airco tijdig controleren !

FORD Fiesta	1.4 diesel	2011
BMW 116	diesel	2010
PEUGEOT 206	1.4 diesel	2010
VW Golf	1.6 diesel	2010
SEAT Ibiza	1.4 diesel	2009

COIFFURE NANCY

DAMES • HEREN
KINDEREN

ZONNEBANK
10 + 1 GRATIS

OPEN VAN
DINSDAG T.E.M. ZATERDAG
ST. JAN-TER-BIEZEN 6
WATOU • 057 21 49 47

■ Filmavond "Marina" OC Karel de Blauwer Vrijdag 30 januari om 19.45 uur

Het Verbroederingscomité Roesbrugge - St-Victor-de-Buthon vertoont de film "Marina" van Stijn Coninx. De film beschrijft het levensverhaal van zanger Rocco Granata met Matteo Simoni en Evelien Bosmans in de hoofdrollen. De 10-jarige Rocco groeit op in een Italiaans bergdorp tot zijn vader op een dag beslist te gaan werken in de Belgische steenkoolmijnen. Zijn gezin komt over naar Waterschei. Zo begint voor Rocco een nieuw leven in een voor hem vreemde omgeving, vreemde cultuur, vreemde taal. Al gauw komt zijn passie voor muziek naar boven en zoekt hij tegen de wil en overtuiging van zijn vader een uitweg in de muziek én in de liefde. Hij volgt zijn hart en passie om een eigen droom te realiseren ondanks de vele tegenkanten van buiten uit. Een mooie Vlaamse film met tal van bekende acteurs. Vooraf nog wat sfeerbeelden van de streek van de Perche en de school van St-Victor-Champrond. Iedereen van harte welkom. Er is ook een koekjesverkoop t.v.v. de volgende schooluitwisseling in april 2015. Toegang: voorverkoop € 4,00 - aan de deur € 5,00. Kinderen tot 12 jaar: € 2,00. Kaarten o.a te verkrijgen bij Bart Recour (0478 31 98 38), Roger Benauwt (057 30 01 88), Geert Six (op school), Christen Volkshuis (057 30 03 22) en de leden van het Verbroederingscomité.

■ VBS De Krekel Boomplanting

In VBS De Krekel te Roesbrugge streven we naar meer groen op school met als hoofdslogan: 'Krekels voelen zich beter in het groen!' Daarom volgen we het MOS-programma. Dit betekent Milieuzorg Op School. De tuin naast onze school wordt een MOS-tuin. We zijn volop bezig om van deze tuin en onze school een milieuvriendelijke en duurzame leeromgeving te maken. Wij geloven dat we samen kunnen leren om duurzame keuzes te maken voor onze planeet. MOS werkt met en voor leerlingen, is teamwork, ook buiten de schoolpoort en we houden een concreet resultaat voor ogen. De beleving van MOS is even belangrijk als het leerproces zelf. Daarom hebben we al een eerste stap gezet in deze richting. Op dinsdag 2 december 2014 werd een notenboom geplant op de speelplaats. Alle kinderen konden ervaren en zien hoe een boom wordt geplant. Deze werd plechtig ingehuldigd met een lied en een gedicht. De jongste en oudste leerling brachten de eerste schop aarde op de wortels van de boom. Ieder jaar zullen we dan op 2 december de verjaardag van onze boom vieren. Nu nog een gepaste naam vinden (door de leerlingen) en hopen dat we veel noten kunnen kraken !

SINT-JAN-TER-BIEZEN

■ Samen Kerst Zingen Zondag 4 januari om 10.30 uur

Het is een gelukkige traditie dat de kerstperiode in Sint-Jan-ter Biezen op een verzorgde muzikale wijze in ere kan worden gehouden. We kunnen Kerst immers niet wegdenken uit onze boeiende wereld van religie en cultuur. De kerstavond bezit bovendien steeds een bijzondere sfeer, vooral in de liturgie, los van de tsunami van commercie. Mensen komen samen om te vieren en te zingen; onze kerstliederenschat is zo rijk en versterkt het aanvoelen van tederheid.

De muzikale invulling van de kerstavond richt zich sinds een paar jaren op het thema "Kerstzingen rond de kribbe" waarbij traditionele kerstliederen uit Vlaanderen door de dameschola Cum Jubilo en de aanwezigen samen zullen worden gezongen. Dit stemmig kerstzingen vangt op woensdagavond 24 december om 17.40 uur aan en wordt gevolgd door de Gregoriaanse kerstavondsmis om 18.00 uur.

Op het hoogfeest van Kerstmis zelf tekent de herenschola "Viri Galilae" om 10.30 uur present om de liturgie muzikaal op te luisteren met de jubelende dagmis "Puer natus est".

De kerstperiode wordt op zondag 4 januari 2015 om 10.30 uur afgerond met de eigen Gregoriaanse gezangen voor het feest van Driekoningen, eveneens verzorgd door de dameschola Cum Jubilo.

Geniet van dit rijk muzikaal aanbod, gebracht in een van de kleinste parochiekerken uit de regio, waarbij een dames- en een herenkor muzikale pareltjes van liturgische muziek ten gehore brengen.

STAVELE

■ Kerstmarkt Zondag 21 december vanaf 15 uur

Op zondag 21 december wordt het dorpsplein naar jaarlijkse gewoonte weer omgetoverd tot een sfeervolle kerstmarkt vol lekkernijen en leuke kerstgeschenkjes. Iedereen kan er genieten van de gezellige kerstsfeer.

Vanaf 15 uur kan je komen kuieren en snuisteren tussen de verschillende kraampjes van verenigingen, handelaars en creatievelingen uit de buurt.

■ Kerstevocatie Zondag 28 december om 15 uur

Op zondag 28 december 2014 om 15 uur in feestzaal "De Moote" is er reeds voor de 14de maal een kerstevocatie, een initiatief van verschillende muzikale verenigingen en plaatselijk talent. Tijdens het optreden kunnen de aanwezigen genieten van glühwein, chocolademelk, koffie, streekbier of... een straffe koffie. De

toegang is volledig gratis.

De kerstverlichting wordt bij ons geplaatst door enkele vrijwilligers. Mede dank zij de hulp van een hoogtewerker, kon deze klus op een vlotte en veilige manier worden uitgevoerd. Een veertigtal sterren versieren nu reeds de toegangswegen tot ons dorp. Bij deze wens ik ook de mensen te bedanken die stroom leveren voor de sterren.

Ook de omgeving van de kerk kreeg een feestelijke look. Er werd een kerststal met verlichte kerstboom geplaatst bij de nieuwe kapel in de Krombkestraat. Kortom, ik denk wel dat de sfeerverlichting in ons dorp mag gezien worden!

In feestzaal 'De Moote' wordt voor deze gelegenheid de mooie kerststal van de kerk, destijds geschonken door 'De zes koningen', opgesteld en ook een versierde kerstboom zal er niet ontbreken.

Optredens worden gebracht door het St.-Ceciliakoor 'Moest ik van U zijn', 5de en 6de leerjaar met Herman, Olbiol, en plaatselijk talent.....

De opbrengst van deze namiddag wordt gebruikt voor herstel van sterren en aankoop van nieuwe lichtslangen en aansluitstukken. Ondertussen schakelen wij ook beetje bij beetje over op led-lichtslangen. We hopen u alvast op deze namiddag te kunnen verwelkomen. Toegang gratis.

OORLOGSKALENDER

De uitgeverij Lannoo heeft een pracht van een kalender op de markt gebracht.

Het is een hangkalender van 12 bladen, formaat 43 x 31 cm met liefst 48 foto's van wereldoorlog 14-18. De foto's zijn in postkaartformaat, uitzonderlijk van kwaliteit en er staan een 25-tal foto's van Roesbrugge op.

De prijs is € 15 en te verkrijgen bij Guido Schoonaert, Bergenstraat 16 te Roesbrugge, tel. 057 30 15 57 of bij Drukkerij Schoonaert, Bergenstraat 1 te Roesbrugge, tel. 057 30 03 79.

De Grote
FIDELIO
OCBS-Tombola*
ten bate van de Belgische sport.

Speel mee en win.

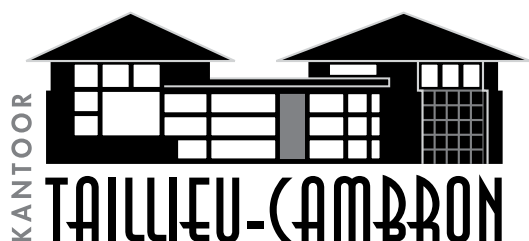
GELUKKIG 2015 PRIJZEN

Haal het beste uit uw spaargeld en win twee keer.

Uw geld goed beheren is een kwestie van doordachte keuzes maken op vlak van veiligheid en rendement. Kom daarom zeker langs voor persoonlijk

en vrijblijvend spaar- en beleggingsadvies. Speel meteen mee met onze grote spaartombola* en win een prachtige reis of een waardevol geschenk.

*OCBS-tombola ten voordele van de Belgische sport. KB 03/02/2014. Actie van 1/12/2014 tot 31/01/2015. Trekking op 23/02/2015. Het actiereglement is beschikbaar in elk Crelan-kantoor en op www.crelan.be

Onze beste wensen voor 2015!

Steeds tot uw dienst en we komen ook graag tot bij u thuis!

Prof. Dewulfstraat 159-161 - 8970 POPERINGE
Tel. 057 33 32 31 - FSMA-nr: 026110 A-B

Wèt je gy oe da wyder dat zegn?

'n Oeëst van november? Hieër is 'n!

1. fiekfak = brol, prullaria, rommel
2. gabbe = gapende wonde
3. dokke = peirdezurkel
4. martelie = etter(end wondvocht)
5. sprendel = splinter
6. perseboelie = prinsessenbonen
7. oandeslets = spoor dat eenden altijd volgen
8. bazjerong = korte kiel met lange mouwen
9. schutig = slordig en armtierig
10. tets = deegachtig, fleeuws

1. Wat is je laagste vraagprijs?
2. Maak je maar klaar om er keihard in te vliegen
3. Daar is geen haast bij
4. Daar kun je niets mee aanvangen
5. De dagen lijken niet op elkaar
6. Het niet gemakkelijk hebben/het moeilijk hebben
7. Dat zet geen zoden aan de dijk
8. Hij zal nog jeremiëren, janken
9. Ik zal hen eens afloeren, in 't oog houden.
10. Hij is even gaan plassen.

Wuk leverde z' op, nuze enquête?

20 p.: Becuwe C., Becuwe M. en Verbaere O.

19 p.: Keirsebilck H.

18 p.: Igodt L. en Steverlynck M.

17 p.: St. Denecker en Dewaele A.

16 p.: Vandenbosch R.

En dit hieër, hoeë leg je dit uut?

1. e trek geven
2. 't nie kunnen bokken
3. in e strek vollen
4. oender 't voetvook roaken
5. ze kop geven
6. van ze geeëren schudden
7. z'n hand overspelen
8. weeëger zien op
9. an de rebben hoeden
10. in ze viengers snieën
11. ze steirt intrekken
12. noa binnen spelen
13. ze manieëren hoeden
14. e gat in z'n hand hen
15. de butter opeten hen
16. nogol e poef geven
17. op schok gaan
18. d' er ze leen an leggen
19. op ze peird spriengen
20. droagen kriegeng

Zend je wieshied moa were op ! Je wit noa woaë.

*"Nint, 't hoedt nieët in", zei de vint,
en e glorieoogde noa de bazinne, en...
ze leeg glas!*

Wim Sohier

Tuincenter in kerstsfeer

Een verlanglijstje voor kerst?
Kies welke trend het best bij u past!
Kom uw geschenk- of creatieve ideeën opdoen
in een sfeervol kader.

Au
Petit Jardin
Tuincenter

Openingsuren:

dinsdag tot zaterdag
van 8.30 - 12.00 u. & 13.30 - 18.30 u.

zondag open van 9.00 tot 12.00 u.

Gesloten op maandag

Couthoflaan 32 - 8972 PROVEN - Tel. 057 33 39 63 - www.aupetitjardin.be

MI SENTO
BEAUTY & WELLNESS

gezichtsverzorging | lichaamsverzorging
medische pedicure | manicure
epilaties | massages | maquillage | gelnagels

NIEUW: de Cocoon gezichtsverzorging.

De winter is een seizoen dat wordt gekenmerkt door een gebrek aan energie in onze omgeving: koudere temperaturen, lagere intensiteit van het zonlicht. Bij deze nieuwe Cocoon verzorging gaan we de huid voeden en comfort geven in de diepte. Dit bestrijdt de vroege tekenen van veroudering. Je huid wordt hersteld en verstevigd.

Actie december: Bij aankoop van 2 nagellakken, een cadeau of cadeaubon ontvang je een lipgloss.

Prettige feestdagen
Lieve

ZONNEBANK | OOK VERZORGING AAN HUIS

Lieve Lagache | Blekerijweg 86 | 8972 PROVEN | 0474 665 886 | www.misento.be

1.12 tot 31.12.2014

Eindejaar bij uw dorpshandelaar

€ 500

6x
€ 100

€ 2800
naturaprijzen

Deelnemers:

Abele

d'Abeelestatie | Café De Nieuwe Appel | Coiffure Hilde | Coeur au Chocolat
Eet- en bierkroeg Au Nouveau St-Eloi | Eet- en drankhuis De Luttertap
FM Producten - Laurent Notredame | Galerie-Café De Katteman | Restaurant 't Sparhof

Proven & Krombeke

Chocolade Zokola | Coiffure Rita Ganne | Coiffure Romina Worm | Garage Nevejan
Geschenken Bokado | Hairdesign Ronny | Schoonheidsinstituut Valerie
Tuincentrum Au Petit Jardin

Roesbrugge-Haringe

Bakkerij Sabbe | Drukkerij Schoonaert | Elektro Cappoen | Wellness In Septem Caelo

Watou

Café Het Brouwershof | Café De Kikker | Chez le Voisin | Chocoladehuis De Witte Parel
Coiffure Nadine Deroo | Coiffure Nancy | Elektro Careye | De Strooyen Hen | Frituur Friettijd
Grain d'Amour | Schilderwerken Hespeel bvba | Hondentoiletage & dierenboetiek Ziggy's
Zuivelhandel Inge Devooght

Voorlopige lijst dd. 17.11.2014

Unie van Zelfstandige Ondernemers

Openbare trekking in café "t Kerkegat" te Roesbrugge
op vrijdag 9 januari 2015 om 19 uur.

Lijst der winnende nummers verschijnt in "De IJzerbode",
"Het Wekelijks Nieuws" en op www.unizo-ijzerbode.be.

De prijzen moeten afgehaald worden vóór 31 januari 2015.

VRAAG JE LOTJES !

ABELE ★ WATOU ★ PROVEN ★ KROMBEKE ★ ROESBRUGGE-HARINGE ★ BEVEREN ★ STAVELE

Wie was die man?

Door koning Albert I persoonlijk kreeg hij op 4 november 1914 het Ridderkruis van de Leopoldsorde opgespeld, het oudste en meest belangrijke onderscheidingsteken in België. Later, na WO I, werd een straat naar hem genoemd en kreeg hij ook een borstbeeld in Veurne.

Was hij dan zo'n hoge ome? Neen! Een groot kunstenaar, minister, generaal, ...? Ook niet! Maar hij was wel heel verdienstelijk voor Veurne of voor ons land? Ja! Hij kreeg hiervoor zelfs de titel "Redder des vaderlands".

Wat presteerde die man dan wel? Dankzij hem kon het Belgisch leger, met de onderwaterzetting van de IJzervlakte, in WO I de opmars van de Duitse invallers tot stilstand brengen. Als opzichter van de Noordwatering van Veurne wist alleen hij hoe het Nieuwpoortse sluizensysteem de waterafvoer in de Westhoek regelde. Maar hij had niet de praktische kennis om de sluisdeuren te bedienen. Die kennis had schipper Hendrik Geeraert wel. En zo, met de technische middelen van het leger, de kunde van Geeraert en de kennis van de nog niet genoemde opzichter van de Noordwatering van Veurne bleef een stukje België onbezet en behaalden we tenslotte de overwinning op de Duitse agressor. De naam van die illustere opzichter? Karel Cogge.

Wim Sohier

!!! BELANGRIJK !!!

De volgende IJzerbode verschijnt op woensdag 14 januari 2015.

Artikels en publiciteit binnenbrengen ten laatste op woensdag 7 januari 2015.

100 JAAR GELEDEN

ULANEN

Duitse ruiterspatrouilles tijdens de Eerste Wereldoorlog werden door Belgische burgers steevast ulanen genoemd, hoewel het evengoed dragonders, huzaren of kussassiers konden zijn. De voor ulanen eertijds karakteristieke stalen lans was in het eerste decennium van de 20e eeuw bij alle cavalerie-onderdelen als wapen ingevoerd - vandaar de verwarring. Hun plotselinge verschijnen en verdwijnen, hun snelle optreden en hun geheimzinnige tactiek veroorzaakten veel angst.

De boeren veraschuwden de Duitse cavaleristen omdat ze zomaar door hun velden reden zonder gestraft te kunnen worden. Erger was dat de ruiters in de voorhoede voor de bevolking het eerste teken waren van de Duitse opmars en dus vaak van bruut geweld. Op sommige plaatsen koelden Duitsers op wie geschoten werd hun woede (die vooral werd aangestoken door het opperbevel met de verhalen over (vermeende) franc-tireurs) op de burgerbevolking met represaillemaatregelen. Inwoners van talloze gemeenten in België ondervonden dit. De Ulanen doodden een tiental mannen, verkrachtten vrouwen en staken huizen in brand. Getuigen vertelden later dat vele ulanen op dat moment wel dronken waren. In totaal werden in de maanden augustus en september 1914 5500 Belgische burgers gedood en kerken, officiële gebouwen en huizen in brand gestoken.

OORLOGSBOEKEN IJZEREN OOGST

Een eeuw na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog reist Korneel De Rynck door Europa, langs de belangrijkste plaatsen van de oorlog. De tocht gaat door België en Frankrijk, maar ook Italië, Slovenië, Bosnië, Servië, Griekenland, Turkije, Oekraïne, Polen en Wit-Rusland. De auteur vindt overal sporen terug, bezoekt monumenten en begraafplaatsen, en laat gepassioneerde kenners aan het woord. Tegelijkertijd vertelt hij het historische relaas aan de hand van talloze bronnen.

Het verhaal begint bij de straathoek in Sarajevo waar in 1914 de Oostenrijkse kroonprins Franz Ferdinand werd vermoord. De laatste halte is het bos van de wapenstilstand, bij Compiègne. Tussenin komen de Marneslagen en de dramatische odyssee van de Serviërs aan bod. De Rynck rijdt de Duitsers achterna tijdens hun Keizerslag en ontdekt het verband tussen een Frans fort en Brigitte Bardot. Een Oekraïense historicus-taxichauffeur voert hem langs het Brusilov-offensief, bij Verdun spreekt hij met de burgemeester van een vernield dorp. Hij verdwaalt in het bos van Tannenberg, beklimt de bergen bij Caporetto, landt op de stranden van Gallipoli en fietst langs de IJzer, net als zijn overgrootvader die er soldaat-cyclist was.

IJzeren oogst is een origineel samenspel van geschiedenis en reis, met aandacht voor een Europees perspectief. Een tocht door het continent en de oorlog, langs de stille getuigen die zijn overgebleven na het oorverdovende geraas.

Auteur Korneel De Rynck

Technische info

Uitgever: De Bezige Bij Antwerpen
Prijs: € 24,99
ISBN nr.: 9789085424277

ACTIVITEITEN EN VERMAKELIJKHEDEN

ROESBRUGGE

Kaartingen

- OC Karel de Blauwer vrijdag 19 december puntenkaarting "OKRA"
- OC Karel de Blauwer vrijdag 16 januari puntenkaarting "OKRA"
- Kristen Volkshuis bij P. Gunst dinsdag 23 december puntenkaarting "OKRA"
- Kristen Volkshuis bij P. Gunst dinsdag 27 januari puntenkaarting "OKRA"

Vogelpik

- Kristen Volkshuis bij P. Gunst zaterdag 13 december smijting voor de leden
- Kristen Volkshuis bij P. Gunst zaterdag 10 januari smijting voor de leden

BEVEREN-IJZER

Vrije kaartavond

Praatcafé 't Geheim Spoor
donderdag 18 december
donderdag 15 januari

HARINGE

Vogelpikclub Smokkelsmijters

Eethuis & Praatcafé 't Smokkelhof
zaterdag 27 december
zaterdag 24 januari

Ruime keuze aan geboortekaartjes
en huwelijksdrukwerk

Drukkerij SCHOONAERT

BURGERLIJKE STAND

GEBOORTEN

Proven

- Lorana Schröer, geb. 8 november, d.v. Heinrich en Joëlle Van Cantfort

Roesbrugge-Haringe

- Thibaut Vanwildemeersch, geb. 24 oktober, z.v. Stijn en Virginie Masson

Watou

- Esther Casier, geb. 3 november, d.v. Kevin en Fien Decorte
- Lore Pauwels, geb. 4 november, d.v. Bart en Marina Schietecatte
- Lizandro Goudeseune, geb. 27 november, z.v. Kevin en Elien Vandenbilcke
- Evy Commeyne, geb. 6 december, d.v. Samuel en Valérie Tanchon

HUWELIJK

Roesbrugge-Haringe

- Achim Maes en Goedele Cappoen

OVERLIJDENS

Roesbrugge

- Camille Vanhauwe, overl. 12 dec., 89 j., wedn. v. Marguerite D' Ooghe

Watou

- Lucienne Belyncq, overl. 7 dec., 89 j., wed. v. Maurice Goudeseune

MENSEN VAN BIJ ONS

Marguerite Glorie werd op 21 mei 1922 te Woumen geboren en overleed te Ieper op 28 november 2014. Zij was de weduwe van Lucien Bonnez († 1995). Ze huwde in 1942 en hadden vier kinderen Roland, Freddy, Viviane en Ghislain. Zij hebben o.a. ook te Roesbrugge gewoond in de Prof. O. Rubbrechtstraat 47 en in 1968 zijn ze verhuisd naar Ieper.

De begrafenis had plaats te Ieper op donderdag 4 december, de as werd bijgezet op de begraafplaats te Voormezele.

KERKHOF VAN BEVEREN AAN DE IJZER NU OOK DIGITAAL

De samenstelling van dit project is in handen van Dirk Claerhoudt en Dirk Calliau (gewezen Bevernaar).

info@begraafplaatsbeverenijzer.be

www.begraafplaatsbeverenijzer.be

Taaltap 140

Spreken Nederlanders en Vlamingen dezelfde taal? Officieel wel. Maar in de praktijk? Niet alleen uitspraak en ritme verschillen, de betekenis van woorden ook wel eens! En niet weinig soms! Zowel in Nederland als in Vlaanderen voldoet een poeper aan een behoefte, maar niet aan dezelfde! De Nederlandse ontlast zich, de Vlaamse bedrijft de liefde. Maar niet alleen dat woord, ook andere gebruiken we verschillend.

Neem nu 'botten'. Bij ons zijn dat gummilaarzen, bij de Nederlanders beenderen, knoken, onderdelen van het skelet. Nederlanders kluiven wel eens botten af. Doen wij niet! Rubber smaakt niet zo lekker! Zowel Nederlanders als Vlamingen vinden het aardig dat we woorden verschillend gebruiken. Dat vindt een Nederlander 'leuk, grappig', een Vlaming een 'raar, eigenaardig' verschijnsel.

In Nederland dragen meisjes en dames leuke 'jurkjes', in Vlaanderen hippe 'kleedjes'. Gebruiken ze boven de Moerdijk dan het woord 'kleed' niet? Toch wel, maar daar is dat een vloerkleed. Wat wij dan een tapijt noemen. Maar in "kleine kinderen trappen op het kleed, grote op het hart!" draagt een Nederlandse dame dan wel een - lange - jurk. Voor Nederlanders betekent een schoon kindje heel iets anders dan bij ons. Voor hen is dat een kindje dat al zijn ontlasting beheerst terwijl het bij ons om een mooi, schattig kindje gaat. Maar wat een 'Schoonaert' en "een schonen" dan wel zijn? Laten we elkaar niet mis verstaan en er ons van bewust zijn dat we in ons schone Vlaanderen leven!

Wil je nog woorden die Nederlanders wel en Vlamingen (bijna) niet gebruiken? Je krijgt je zin, hier volgt er nog een reeksje: zin (VL. goesting), belazeren (VL. bedotten, bedriegen), zeuren/zaniken (VL. zagen), jumper (VL. trui), huilen (VL. wenen, schreien), jammer (VL. spijtig), boos (VL. kwaad), zoen (VL. kus), de deur is dicht (VL. de deur is toe), juf, (VL. juffrouw), iemand in de maling nemen (VL. iemand bij de neus nemen), slager (VL. beenhouwer), niemand maalt erom (VL. niemand geeft erom), vaat (VL. afwas), vaatwasmachine (VL. afwasmachine), bruidsjurk (VL. trouwkleed, bruidskleed), bontjas (VL. pelsmantel), vaak (VL. dikwijls), sinaasappel, sinaasappelsap (VL. appelsien, appelsiensap), ui (VL. ajuin), prei (VL. porei), aaien (VL. strelen, bv. een hond of kat strelen), lopen (VL. gaan), nou (VL. nu, welnu), tasje (VL. zakje)

Nog meer Zuid-Nederlandse woordenschat?

flemen (vleien), de pennenzak (het woord etui wordt in België niet gebruikt), boekentas (schooltas), een boeket bloemen (bos), iets bijhebben (bv. heeft u uw boek bij?), pompelmoes (grapefruit), pladijs (schol), prinsessenbonen (sperciebonen), babbelen (= informeel met anderen spreken), enkele jaren terug (i.p.v. enkele jaren geleden), het venster is toe (i.p.v. het venster is dicht), de touter, touteren (schommel, schommelen), asse: Zuid-Nederlands zelfstandig naamwoord voor "as"; "gebeurlijke ongevallen" (eventuele of mogelijke ongevallen): "gebeurlijk" is afgeleid van het werkwoord "gebeuren"; "carnaval" is in het Zuid-Nederlands en dus niet enkel in het Limburgs "vastenavond."

Oefen alvast maar zo je naar Nederland op reis gaat, lezer, maar praat onze Noorderburen niet volledig naar de mond. Eigen aard is ... evenveel waard!

Wim Sohier

Hotstonemassage • Chinese relaxatie • Permanente make-up • Parfumerie • Make-up • Kleurconsulente • Definitieve ontharing • Infraroodcabine

Beauty & wellness
Valerie VIANE

Altijd mooi met permanente make-up!
Vraag inlichtingen!

Provenplein 53 - 8972 Proven - www.valerieviane.be - Tel. 057 30 08 51 - Gsm 0494 06 96 73

wij verzekeren u een mooie dag!

 soenen-verzekeringen.be

GASTHUISSTRAAT 81 POPERINGE 057 33 41 41

Eindejaarsactie

Miele WDA 110 W Classic wasautomaat

1400 l - 7 kg - display - schuin bedieningspaneel - SoftCare trommel - energieklasse: A++/B

€849

Miele TDA140C condensdroogkast

7 kg - display - recht bedieningspaneel - FragranceDos - SoftCare trommel - trommelverlichting - energieklasse: B

€799

Miele

ELEKTROCAPPOEN^{nv}

Wij aanvaarden ecocheques

OPEN OP ZONDAG 21 DECEMBER VAN 9 TOT 13 UUR

Prof. O. Rubbrechtstraat 12, 8972 Roesbrugge-Haringe - Tel. 057 30 05 94
 info@elektrocappoen.be - www.elektrocappoen.be

AL WEERSKANTEN VAN DE SCHREVE

't Perseeërde nie. Nu nie! Toen nie! Nooëit nie! En ezo ... was 't er oek nooëit van ekommen!
 Heeël ze leven ol boeërde oeden joenkheid Jules Malbrancke mi ze moeëder Manse op 't oederlik doeniensje an 'n Brandhoek in Vloamertieng. Jules was in de feeërtig. Ot 'n nie noasde van de fiftig! Oender nuus en ezeid lik of da 't is, e wos e bitje ol de simpel kant. Gin vieze los moa... hoe zoen 'k zeggen... 't fienste wos ogliek z'n hoar. Niet te verwoenderen dat 'n nie wiste hoe da j' op vrieërsvoeëten gienk, woa dat e meesje kittels hed en hoe da je neur tegen je zjielee moe trekken.

't Grakte pertang hoge tied: stillegesan lieëp ze moeder krom en scheeëf van de rematiezen, en op e dag, achter 't eten van 'n noeëne, voagde ze mi neur schorte ol schudhoofden neur moend of, schripte e poar keeërs neur kele en zei: "Jules, dat kud hieër ezo nie bluvan deuren. Je ku gie nie bluvan reken op je moeëder."

"Ha? Zien 'k hieër ommekeëe te vele? Lopen 'k in je weg?"

"In 't heeële nie. Kontroarie! Moa me moeëten d' er en ander schof in schieëten. Je goa gie, o j' achter me dooëd nie in 'n ossebilk wilt belanden, ollichte moeëten uitkijken achter e joenk boerinnige."

Jules verschooët. "Je moe zwiegen wi, ma. Je zie nog lik eeën van drie maal zeven. Perseeërt dat nu ommekeëe? 'k Hen nog ol 'n tied, ik."

"Ol 'n tied, ol 'n tied!" ruttelde Manse. "Je goa nog te loate kommen voe 't latst ooërdeeël o je nie versmiet van vitesse! Je zoe beter begunnen e keeë roendkijken of vroagen an de paster wiene dat de markt nog biedt."

"'n Overschot, etwot van de twidde smete. Koeëlt doamei je pap!"

"Ja joengen, toen hadde gie vroeger an moeëten zien. Pa in ze joengen tied...! Ol is 't, belegen koas smakt meeër deure! En gift toeë, je zie gie oek nie mi van de joengste, je goat dus nie te zinlik mi meugen zin, of je goa moa 't groef gruus mir overhoeden."

E weke achter ze bezoek an de paster en twi, drie ferme druppels trok Jules 't ol klutterbillen op noa Bonaventures op de Meiboom in Poprieng woa dat de dochter weeuwe ekommen wos en were bie neur oeders wos kommen weunen. Jules verlette nie en vieël mit de deure in huus.

"Julder Hortense, an ke 't neur schooëne zoen vroagen, zoe ze zie goeste hen voe mi mien te trouwen?"

"Ja, Jules, da moe j' an néur vroagen." Moa 't wos nie nooëdig, vanuut 'n achterkeuken rieëp Hortense: "Je woare de latsten woamei dan 'k zoen trouwen, ol kreeëgen ke nog geld toeë!"

Jules wiste nateurlik van 'n eeëste keeë hoe loate da 't wos en kapte 't weer an. Thuus zat Manse vaneigens op heeëte kolen en wos kurieus van olle duvels. "En...? Hoe hed ewist, Jules?"

"'t Is kwestje van passensje hen. 'k Zien de lasten woamei da ze wilt trouwen, zei ze."

"Zei ze dat? Joengen toch, goa gie nooëit e ki chance hen?"

"Moa ma toch, 'k hen 't joen ol ezeid, nieëten die perseeërt! De kattes steirt is zó lank, en 'n dieënen is er ogliek oek ekommen!"

"Joan, moa bie neur dieënt temiensten voer etwot!" zuchtte Manse.

EINDEJAARSGESCHENKEN!

€749

AEG L76485FL - wasautomaat

1400 l - 8 kg - groot display - inverter motor - AquaControl - Protex - stoom - zilveren paneel - witte deur XXL - energieklassen: A+++ - 10%/B

€84,99

Philips PT860/16 scheerapparaat

dual precision - super lift & cut - uitklapbare trimmer - afspoelbaar - oplaadbaar

€99,99

Braun 340 WD Giftpack scheerapparaat

triple action free float system - oplaadbaar - uitschuifondeuse - afspoelbaar

€149,99

Philips PT927/18 scheerapparaat

triple track system - dual precision - super lift & cut - oplaadbaar - afspoelbaar

€1099

Miele TKB350WP condensdroogkast - warmtepomp

8 kg - display - schuin bedieningspaneel - perfect Dry - SoftCare trommel - startuistel - LED-trommelverlichting - onderhoudsvrije condensor - energieklassen: A+A

€649

Miele Scout RX 1 - robotstofzuiger

Smart Navigation: systematische en grondige reiniging - Triple Cleaning System: draait, veegt en stofzuigt - Non-Stop Power: 120 min. of 150 m³ - timer - afstandsbediening

€1349

Miele WKF130WPS - wasautomaat

1600 l - 8 kg - display - schuin bedieningspaneel - PowerWash System - CapDosing - SoftSteamtrommel - startuistel - autoclean wasmiddellade - Profi Ecomotor - speciale programma's - energieklassen: A+++/A

€189,99

Philips FC9721/09 stofzuiger zonder zak

650 W - TriActiveMaxborstel - EPA10 filter - actieradius 10 m - energieklassen: A - prestatie op tapijt: C - prestatie op harde vloer: D - stofemissie: B

ELEKTRO CAPPOEN^{NV}

OPEN OP ZONDAG 21 DECEMBER VAN 9 TOT 13 UUR

Prof. O. Rubbrechtstraat 12 - 8972 Roesbrugge-Haringe
Tel. 057 30 05 94 - info@elektrocappoen.be - www.elektrocappoen.be

EINDEJAARSGESCHENKEN!

€69,99

Tefal SW3238
croque-monsieur

650 W - verticale opberging -
met extra platen: wafel & grill

€99,99

Fritel CW2435
wafelijzer

"4x7" vorm - 1400 W - omkeerbaar -
platen verwisselbaar

Tot
€60
cash back bij
aankoop van
extra
bakplaten

€79,99

Tefal EF3000
fondue

1300 W - 6 fonduevorkjes

€79,99

Tefal GC3050
classic grill

2000 W - BBQ of contactgrill -
regelbaar-on/off - jus opvangbakje

€94,99

Tefal RE4588
pierrade raclette

1350 W - 10 pannetjes -
thermospot

€15
cash
back

€89,99

Fritel SF4371
friteuse

Turbo "SF" - 3200 W - 4 l -
permanente filter

€69,99

Moulinex DJ755
fresh express

150 W - 5 functies kegels -
directe serve - snijden, raspen, hakken

€499

Kenwood KMM770 + AT 357
keukenrobot

1200 W - 6,7 l -
AT357 blender

gratis
accessoire naar
keuze via
www.kenwoodclub.be

€49,99

Fritel FF1400
friet / fondue

2 in 1 - 1400 W - 1,5 l friet -
1 l fondue - 6 vorkjes

OPEN OP ZONDAG 21 DECEMBER VAN 9 TOT 13 UUR

€49,99

Braun HT 550 WH - toaster

1000 W - lange, brede sleuf -
broodjeslift - kruimellade

€54,99

Braun WK 300 WH - waterkoker

2200 W - 1,6 l - dubbel waterpeilglas -
droogkookbeveiliging

€32,99

Philips HD4646/20 - waterkoker

2400 W - 1,5 l - auto kookstop

€59,99

**Braun KF 520
koffiezet**

1100 W - 10 kopjes -
aromaschakelaar

€89,99

**Rowenta CT3818
koffiezet met thermo-
isoleerkan**

800 W - 1,25 l

€89,99

**Philips HD7880/10
Senseo Up**

1450 W - 1 kopje - 700 ml reservoir -
auto off - ook in
blauw HD7880/70 aan € 89,99 en
zwart HD7884/60 aan € 99,99

€30

cash back of
€40 koffie

€89,99

**Krups KP1101
Nescafé
Dolce Gusto Oblo**

1500 W - 0,8 l - 15 bar - auto off -
ook in rood KP 1105 en
zwart KP1108 verkrijgbaar

€40

cash
back

€189,99

**Panasonic SD2501WXE
broodbakmachine**

500-1000-1200 gr - 10 programma's
o.a. glutenvrij - verdeler voor noten en
rozijnen - 550 W

€64,99

**Philips HR2752/90
citruspers**

85 W - sap direct in glas - pulpselector

€39,99

**Tefal PP5100
personenweegschaal**

max 160 kg - per 100 g - auto start, stop -
gewichtshistoriek

€49,99

**Philips DVP2880/12
DVD-speler**

speelt CD/DVD/DivX/MP3/WMA en JPEG -
HDMI - USB (DivX)

€249,99

**Philips 22PFK4209/12
Full HD Edge LED**

22 inch (56 cm) - 50 Hz - HDMI -
USB - energieklassen A

€42,99

Philips HP6366/00 - ladyshave

oplaadbaar - wet & dry -
met bikinitrimmer

€29,99

**Philips HP8605/00
krultang**

130-200°C - keramische coating -
60 sec opwarmtijd

€24,99

**Philips AJ3226/12
klokradio**

dubbel alarm - MP3 jack 3,5 mm

€69,99

**Sony CFDS50W
draagbare radiocassette cd-speler**

FM/MG - speelt CD, CD-R en CD-RW's af -
Megabass - audio In -
ook verkrijgbaar in zwart

€149,99

Braun SE7681 - epileerapparaat

oplaadbaar - epilieren en scheren -
met opzet voor oksels en bikinilijn -
wet & dry

€42,99

**Philips HP8250/00
haardroger**

2300 W - 2 warmte- en blaasstanden -
koudeluchtknop

€49,99

**Philips AZ305/12
draagbare radio cd-speler**

FM/MG - werkt op net en batterijen -
Dynamic Bass Boost

€89,99

**Philips AZ3831/12
draagbare radio cd-speler**

digitale FM/MG radio - MP3/WMA -
USB slot - afstandsbediening

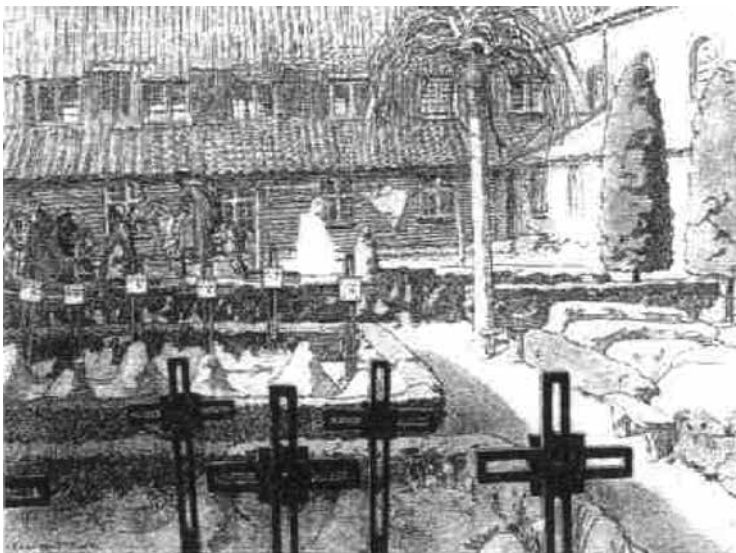

GELOOF ONDER VUUR

SINT-SIXTUS, EEN ABDIJ EN HAAR BEWONERS TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG

Hermien Vanbeveren

3.3. Spahi's, zouaven en coolies ⁽¹⁴⁰⁾

Binnenkoer en kerkhof van het klooster.

Bemerk de monnik (figuur in het wit) en de ruiters op de achtergrond, waarschijnlijk Spahi's. Tekening met pen, Chinese inkt en was, van de hand van Paul Jouve, een Franse schilder die dus ook zeker in de abdij is geweest - hoewel ik zijn naam in het guldenboek niet teruggevonden heb.

(Bron: Marcilhac, Félix, Paul Jouve.

Peintre - sculpteur - animalier. 1878 - 1973, Paris, 2005, p. 80)

De Engelse en Franse troepen waren geregeld vergezeld van soldaten uit hun koloniale gebieden. Voor vele inwoners van onbezet België, leidde de oorlog dan ook tot een eerste 'ontmoeting' met (niet-blanke) buitenlanders. Zo ook voor de monniken van Sint-Sixtus, die niet afweken van de algemene reactie en deze vreemdelingen onthaalden op een mix van verwondering, nieuwsgierigheid en achterdocht. In de dagboeken wordt uitzicht en gedrag van deze 'exoten' dan ook meermaals en uitgebreid beschreven en geanalyseerd: *'Vandage in de soldatenmis waren er wel 40 met rokjes aan, al gastjes van 18 tot 25 jaar. Zij hadden geheel schoone manieren. Zwarte uit Indiën vermaken aan de straten en wegen.*

'De zwarte uit Indiën zijn geheel ander volk dan de zwarte uit Algiers die eertijds met de Fransche mede kwamen. Deze uit Algiers schenen ons vijandig gezind en waren genegen tot stelen. De zwarte uit Indiën zijn gekleed zoals de Engelschen. Aangaande hunne inborst schijnt dat geen wonderlijk volk te zijn. Zij hebben dikke lippen. Kloeke en gespierde jongelingen. Hunne godsdienst ken ik niet. Er is daar eenen bij die er eenen allerbesten mensch uitziet' ⁽¹⁴¹⁾. "Gelijkaardige passages, waarin het nooit verder gaat dan een beschrijving van het uiterlijk en van op een afstand, komen meermaals en ook bij de andere dagboekschrijvers voor. Ook de heel wat minder exotische Schotten hadden het nodige bekijks: 'Zedeloze kleeding der schotlanders, een kort rokje in plaats van broek, sommige zeggen dat zij er eenen korten broek onder aan hebben, andere zeggen van neen' ⁽¹⁴²⁾. Het antwoord op de cliché-vraag over Schotten en hun rok hield dus ook een vrome monnik in de ban. In tegenstelling tot hun kledij kan de muziek van de Schotten de monniken - of toch zeker broeder Victor - wel bekoren: 'Groot concert geweest in de kleine wei, door Schotlanders met zakpijpen en trommels. Het was zeer schoon, bijzonder met die eigenaardige kleeding en het spelen in versnelden marsch' ⁽¹⁴³⁾.

Naar het einde van de oorlog toe doken ook steeds meer Chinese coolies op in de Westhoek. Emma Beerlandt vertelt over deze 'Tsjings': *"Dat was raar volk. Ze waren zot, ze gingen iedereen tekeer. We waren dikwijls gezeid van de mannen dat we niet naar hen moesten kijken" ⁽¹⁴⁴⁾. Dit negatieve beeld bleek overheersend te zijn: ook bij pastoor Van Wallegem weerklinkt een gelijkaardige toon: *"'t Zijn groote kinders, en men moet ze ook behandelen als kinders. Daarom om er orde in te houden moet men slaande argumenten gebruiken en alzoo hebben hunne sergeanten een dunne ijzeren roede, die nu en dan eens op het vel van de mannen nedervalt; deze maken daar geen kwaad bloed in, lachen eens en zijn weerom fraai" ⁽¹⁴⁵⁾. En bij de monniken is dit niet anders: *"Vandage zie ik de eerste Chinezen in blauw lijnwaden kostuum. Vele schijnen als halve gedraaide of half zinneloos. Hun wezen: het is als een vrouwenaangezicht bijna zonder baard" ⁽¹⁴⁶⁾. De coolies (de meeste waren trouwens uit Hongkong afkomstig) verbleven ook na de wapenstilstand nog enige tijd in de Westhoek, waar ze hoofdzakelijk werden ingezet bij het herstel van de wegen. Zo komt het dat op 22 februari 1919 de volgende handtekingen in het guldenboek terug te vinden zijn:***

Uit Indiën heb ik er ook reeds gezien; uit Spanje, uit Algiers,

22.2.79.	47703	王素山
	47718	殷慶培
	47712	陈得勝
	47693	刘得勝

(Bron: ASS, guldenboek, 22/2/1919)

uit Schotland met rokjes aan, uit Ierland, uit Transvaal. Er is hier ook een uit Rusland', zo somt pater Edmundus op. Op basis van het guldenboek kunnen hier nog de volgende nationaliteiten aan toegevoegd worden: Canadezen (12), Nieuw-Zeelanders (3), Amerikanen (14); naast ook verschillende enkelingen uit Haïti, Italië, Madagascar, Polen en Zweden. Voorwaar een internationaal gezelschap dat in deze bron te boek staat; het overgrote merendeel van de handtekeningen is - vanzelfsprekend - van Belgen afkomstig (minstens 2330 van de 3989), op ruime afstand gevolgd door Fransen (minstens 600) en Britten (minstens 400).

3.4 Belgische soldaten

Na het uitdoven van de derde slag bij Leper, vanaf eind 1917 dus, wordt het Belgische front steeds verder uitgebreid in zuidelijke richting en nemen de Belgen een deel van de Engelse en Franse stellingen over. Ook voor de abdij heeft deze reorganisatie gevolgen: ze komt nu te liggen in een 'Belgische' rustzone⁽¹⁴⁷⁾, waardoor het merendeel van de Engelse troepen te Sint-Sixtus geleidelijk plaats zal ruimen voor hun Belgische collega's. Broeder Victor lijkt zich echter niet te verheugen op de komst van deze nieuwe bewoners en schrijft weinig uitnodigend: *'Naar wij van welingelichte zijde vernemen, zullen wij hier nu Belgen krijgen. Indien dit zoo is, en als het waar is wat ze van de Belgen zeggen, dan zullen wij nu wel eenige schietgebedjes te hooren krijgen en misschien zal nu voor ons de kruisweg voor goed beginnen'*⁽¹⁴⁸⁾. Zijn schietgebedjes blijken echter tevergeefs: begin april komen de eerste Belgische troepen te Sint-Sixtus aan. Uit voorgaande passage mag blijken dat de vaderlandse troepen bij hun landgenoten een niet al te beste reputatie hadden. Zo leert ook volgend volksrijmpje, tijdens de oorlogsjaren gemeengoed onder de inwoners van de Westhoek:

De Belgen vloeken en zweeren,
De Franschen drinken en smeeren,
De Engelschen wasschen en scheeren,
De Duitschers vechten als beeren,

Zowel broeder Victor als pater Edmundus 'vergeten' er in hun dagboek wel de laatste strofe bij te vermelden, die luidt als volgt: 'en allen zien de meisjes geeren'.

De vooroordelen worden echter niet of slechts gedeeltelijk bevestigd, en broeder Victor dient al gauw zijn mening te herzien: *'Het Belgisch kwartier-generaal vertrekt weder en denzelfden dag komt weder een nieuw toe, die der 4de divisie. Men moet zeggen dat de Belgische soldaten die wij hier gehad hebben, heel beleefd zijn, zoodat wij tot nog toe nog geen reden van klagen over hen hebben'*⁽¹⁴⁹⁾. En Pater Edmundus blijft er in zijn besluit wel bij dat de Belgische soldaten de ruwste waren, *'doch deze die bij ons waren, hielden hun stil gelijk al de andere gedaan hebben die bij ons waren. De Belgen waren soms nog al gereed om met iemand te spotten. In alle geval, andere soldaten konden dat stielkje ook. Maar nog eens gezegd, hier in het klooster ging het goed ...'*⁽¹⁵⁰⁾. Wel valt op dat in de dagboeken van Edmundus en Victor in het laatste oorlogsjaar veel frequenter melding wordt gemaakt van gevechten, dief-

stallen en moorden waarbij - meestal Belgische - soldaten betrokken zijn. Het feit dat in de rustzones de teugels wat werden gevierd, de 'arme' Belgische soldaten (zeker in vergelijking met hun Engelse collega's) en de oorlogsmoeheid die danig op het gemoed begon te werken, allen vormen plausible verklaringen hiervoor.

Ook van de Belgische soldaten werd het religieuze gedrag nauwlettend in de gaten gehouden. De monniken lijken echter weinig reden tot klagen te hebben gehad: *'Comme au su de tout le monde, l'aumônerie belge était très bien réglée et que d'ordinaire des aumôniers divisionnaires logeaient à l'abbaye de St. Sixte, le service religieux pour les soldats belges ne laissait rien à désirer. La messe militaire qui avait régulièrement lieu à 9h la Dimanche était très bien suivie, et les aumôniers en parlaient avec beaucoup d'éloges. L'église monastique était à leur entière disposition'*⁽¹⁵¹⁾. Enkele soldaten laten zich zelfs dopen in de abdijkerk, tot grote vreugde van de monniken. Er valt slechts een valse noot op te merken tijdens het halfjarige verblijf van de Belgische troepen: *'Vandaag begraving van 2 officieren. De één wilde geen kerkelijke begraving hebben, zoodat hij een beetje fatsoenlijker dan een hond in de grond gestopt is'*⁽¹⁵²⁾. De andere officier kreeg wel een lijkdienst in de abdijkerk.

Het zou de laatste uitvaart zijn van een Belgisch soldaat te Sint-Sixtus, voor hem hadden reeds 107 gesneuvelde landgenoten hetzelfde traject als laatste reis afgelegd. Abt Bonaventura wou niet dat ze begraven werden naast de Franse soldaten op het kloostergoed, zodat 108 gesneuvelde Belgen een - tijdelijke - plaats kregen op de Britse militaire begraafplaats Dozinghem. Na de oorlog werden deze lijken ontgraven om een definitieve plaats te krijgen op het kerkhof van West-Vleteren.

De meer flamingantisch ingestelde soldaten brachten met zich ook Vlaamse eisen en grieven mee naar de abdij. Dit blijkt alvast uit het guldenboek, waarin - bijna uitsluitend vanaf juni 1918⁽¹⁵³⁾ - enkele ondertekenaars naast hun identificatiegegevens ook een 'Vlaamse leuze' achterlaten; zo uiting gevend aan hun ongenoegen. Naast de klassiekers 'Vliegt de Blauwvoet, storm op zee!' en het A.V.V.-V.V.K.-acroniem, zijn enkele voorbeelden hiervan: *'Vlaanderen diep vernederd oorden, vragen daden maar geen woorden'* - neergepend op 2 juli 1918 door brancardier (Z 235, 8e batterij) Paul Van Den Eynde - of nog: *'Mijn Vlaanderen spreekt zijn eigen taal/ God gaf elk land de zijne/ Laat ze rijk zijn, laat ze kaal/ z'is Vlaamsch en z'is de mijnen'* - zoals hij er ook zelf bij aangeeft, citeert soldaat Michiel Demoen (17e linie, 4e compagnie) hier Guido Gezelle. Een document als het guldenboek is op zich niet suffisant om er algemene conclusies over de Vlaamsgezindheid onder de soldaten uit te trekken. Maar wat alvast uit deze bron kan worden afgeleid, is dat in geen enkele van deze leuzen (30 in totaal) wordt opgeroepen tot zelfbestuur of andere zaken die behoren tot de politieke dimensie; de eisen blijven beperkt tot het cultureel-taalkundige niveau: *Vlaamsch in Vlaanderen*. Bovendien blijken de echt vurige flaminganten - hier dus gedefinieerd als zij die de mogelijkheid om het guldenboek te tekenen ook benutten om uiting aan hun ongenoegen te geven - in de minderheid: slechts dertig op een totaal van minstens 2330 Belgen die het boek tekenden (en waarvan toch minstens de helft soldaat was), is weinig (zelfs als ik enkel met 1918 rekening houdt, kom ik aan nog geen drie procent 'Vlaamse leuzen').

Onder de gasten van de abdij lijkt er al niet te veel animo zijn geweest voor de Vlaamse kwestie, bij de autochtone bewoners was dit nog een stuk minder. Ze lijken zich überhaupt zelfs niet bewust van het bestaan van deze (taal)kwestie: zowel bij Victor als bij Edmundus is er geen enkele passage terug te vinden die ook maar een kiem van dit ongenoegen bevat. Alleen bij Ludovicus vinden we een sporadische *'Leve de Vlaamse leeuw terug!'*, maar de communautaire connotatie is ver te zoeken. Ter illustratie hiervan: *'Mais depuis 5 heures du soir, canonade terrible et continue sur toute la ligne. Ce sont les Belges qui attaquent. Puissent-*

ils avancer ! Leve de Vlaamsche Leeuw!' (154). Wat verder kleefde de pater in zijn dagboek de tekst van 'De Vlaamse leeuw'... in het Frans! Het mag duidelijk zijn dat (het symbool van) de Vlaamse leeuw hier enkel gebruikt wordt ter ondersteuning, als pijler van het Belgisch patriotisme.

Zoals ik al vermeldde, zorgde de abdij wel voor financiële ondersteuning van het S.K.V.H. (155). Dit Secretariaat der Katholieke Vlaamse Hogeschoolstudenten was in 1916 opgericht door de gynaecoloog Frans Daels en hield zich in hoofdzaak bezig met campagnes en brochures gericht tegen het zedelijke verval (156). Maar daarnaast was deze studiekering - zoals ook andere - een broeihaard van Vlaamse agitatie en eisen tot (culturele) ontvoogding. Beide issues werden door de argumentatie dat de ontzedelijking toe te schrijven was aan de ontvlaamsing aan elkaar gelinkt (157). Dat de abdij het S.K.V.H. steunde, zal echter wel vooral met de K en minder of niet met de V in het letterwoord te maken hebben. Bovendien was Jozef Delbaere, een van de militanten van het secretariaat, een kennis van vader abt. Hij schrijft meermaals naar de abdij, om te bedanken voor 'den minderen steun aan 't werk van SKVH' en geeft daarnaast wat uitleg over hoe de zaken er voor staan: "t Werk breidt zich wonder uit, al de intellectueelen zijn mee, nog enkele maanden en we oogsten volop'. Wat later, eens de organisatie echt goed op de rails lijkt te zijn gezet, deelt hij mee dat 'SKVH de leiding neemt der studiën in 't leger - de oogst is rijk en loont de moeite' (158).

Tot slot dient bij het verblijf van de Belgische soldaten te Sint-Sixtus ook nog de volgende gebeurtenis vermeld te worden. "De algemene oorlogsmoeheid en een defaitisme, dat nochtans door de Frontbeweging werd bestreden, doen de agitatie aan het front toenemen" (159). Een voorbeeld van wat onder deze agitatie verstaan kan worden, vond plaats vlakbij de abdij. Op 11 juni 1918 lokte Antoon Pira, oorlogsvrijwilliger bij het 5e linieregiment en afkomstig uit Antwerpen, een werkstaking uit en vluchtte met zijn 'volgelingen' het bos van Sint-Sixtus in (160). Hij sprak er zijn mannen toe en riep hen op uit het leger te deserteren. Pas op 19 juni kon de aanstoker gearresteerd worden (de militairen die de opdracht hadden hem te vinden, waren immers niet echt gemotiveerd om al te zeer hun best te doen). Pira had aanvankelijk vrij nauwe banden met de Frontbeweging, maar daar hij niet echt tot de kern van deze organisatie kon doordringen, richtte hij, waarschijnlijk in mei 1918, het *Algemeen Vlaamsch Democratisch Verbond* op. De actie van Pira stond haaks op de ideeën van de Frontbeweging, die "belet heeft dat er nog meer soldaten overliepen. De Frontbeweging heeft niet alleen de soldaten ervan overtuigd dat ze een slechte dienst bewezen aan de Vlaamse zaak met over te lopen, de Frontbeweging heeft uiteindelijk, na een zekere aarzeling, de invloed van Pira uitgeschakeld" (161). Dit feit, hoewel het zich op enkele honderden meters van de abdij afspeelde, lijkt echter volledig aan de monniken voorbij te zijn gegaan - mochten ze er op een of andere manier getuige van zijn geweest, dan mag toch worden aangenomen dat ze er iets over in hun dagboeken zouden noteren, wat dus niet het geval is (misschien zegt ook dit iets over het feit dat men erin slaagde, of toch zeker probeerde, 'de oorlog' buiten de abdijsmuren te houden).

4. Gasten over de abdij: een balans

Na te hebben geschetst hoe het verblijf van vluchtelingen en soldaten in de abdij eruitzag en vooral hoe dit door de monniken werd ervaren, wil ik hier het zo gecreëerde beeld letterlijk in de balans leggen en kijken hoe dit zich verhoudt tegenover de mening van de gasten zelf. Het blijven echter de monastieke bronnen die het meeste gewicht in de schaal leggen. De zoektocht naar bronnen 'van buitenaf' verliep immers moeizaam, en wat op papier veelbelovend leek, bleek bij inzage te gaan om niets meer dan enkele, weinig- tot nietszeggende regels over een verblijf in of bezoek aan de abdij (162) - dit is ook wel logisch want voor de meeste gasten was het verblijf te Sint-Sixtus slechts een etappe in een vier jaar durende oorlogsrondte.

Wel waren er twee journalisten die, net als ik een kleine honderd jaar later, een mooi verhaal achter de muren van de abdij-kazerne verscholeden zagen. De eerste is Gaston Chéreau, een Frans journalist, die schreef voor het tijdschrift *L' Illustration* (163).

Hij verbleef enkele dagen bij de (jonge) Franse soldaten die in december '14 in de abdij gekantonneerd waren - een bescheiden 'embedded journalist' avant la lettre. Zijn artikel diende er in de eerste plaats toe de vaderlandsliefde aan het thuisfront aan te wakkeren en kan samengevat worden als een lange lofbetuiging aan de jongelingen van 'la classe quatorze' (waarin de nodige dramatiek niet wordt geschuwd, cf. de eerste zin: "Mamans de France, laissez grandir dans votre coeur douloureux le frémissement d'orgueil qui va naître à la nouvelle que vos petits ont vu le feu!"). Daarnaast, en wat hier interessanter is, geeft het artikel ook een beeld van de drukte en bedrijvigheid in de abdij waar anders de stilte regeert:

"Evidemment l'asile de recueillement avait changé de physionomie, mais tel qu'il se montrait, il avait une si jolie allure! On aurait juré qu'on y préparait une fête. ... les pères couraient les uns après les autres, sans bruit, et ils souriaient, un peu confus de la joie qui les gagnait et qu'ils réprimaient assez mal. Chez eux, ils ressemblaient à ces timides qui vous offrent leurs richesses, qui vous remercient de les accepter et qui sont désolés de ne pouvoir faire plus. ... Le couvent bruissait d'une vie nouvelle, des paysannes, venues des hameaux voisins, apportaient des légumes - des femmes dans l'abbaye ! - les couloirs grouillaient de soldats ; les cloîtres, avec leur litière de bonne paille fraîche, étaient transformés en dortoirs; dans la grande cour intérieure il y avait des forges et des cuisines, ... "

De auteur schetst hier een wel zeer positief beeld: de oorlog lijkt niet de minste ongemakken op te leveren voor de abdij - zelfs integendeel - en de monniken gedragen zich nederig en gul - bemerk in dit opzicht de beschrijving van het karige maal van vader abt: "*J'aperçus le père supérieur qui, attablé devant une minuscule assiette de lentilles, devant un verre d'eau et trois onces de pain, prenait son repas.*" Wel verwoordt hij wat verder ook mijn mening zoals die groeide tijdens het lezen van de dagboeken - en waar ik ook al eerder op gewezen heb - namelijk dat van het echte oorlogsgeweld en de oorlogsgruwel de paters en broeders zich niet ten volle bewust lijken te zijn:

"De cette guerre qui l'environnait, il n'avait encore connu que le bruit du canon qui tonnait et le passage des troupes, mais il n'avait pu pénétrer les sentiments de ces soldats qui surgissaient, boueux, recrutés, les yeux fixes et la face ternie par la fatigue. Quand ces hommes s'étaient éloignés, reposés, les uniformes propres, les fusils nettoyés, lui, le solitaire, n'avait pas su lire encore, sur les visages lavés et rasés, le reflet qui montrait de l'âme et que l'habitude, déjà, rendait imperceptible."

Het tweede artikel is van de hand van Jozef Simons - die toen huisleraar was in het nabijgelegen kasteel 'De Lovie' - en verscheen in het weekblad 'Vrij België' (164). Ook uit dit korte artikel wordt duidelijk dat de Engelsen (zij hebben ondertussen de plaats van de Franse militairen in de abdij overgenomen) veel strikter zijn en meer hun stempel op de abdij drukken dan de Fransen dit deden:

"Wat eene verandering bij het klooster-in-vredestijd! Schildwachten voor de poort, de voortuin veranderd in een kerkhof voor gesneuvelde soldaten, de weiden rechts vol "krijgspaarden"; binnen de vreemdelingenzaal vol officieren, de helft van kamers en zalen gesloten (de Engelschen hebben den sleutel op zak) de hoeve en de werkwinkels bezet met militaire werklieden; in de kerk soldaten die bidden en te biechte gaan."

Simons doorspekt zijn artikel verder met anekdotes (de meeste zijn ook in de dagboeken terug te vinden), bijvoorbeeld van een Engelse militair die 'illegaal' de uier aftapte van de beste melkkoe (maar door de broeder-stalknecht op heterdaad werd betrapt), of van de Indische soldaten (Gurkhas) die zich, doodmoe en nietsvermoedend, in de bedden van de monniken te slapen hadden gelegd. Hoewel het artikel een klein jaar later geschreven werd, lijkt er niet zoveel te zijn veranderd: nog altijd gaat het er vrij gemoedelijk aan toe bij de gastvrije⁽¹⁶⁵⁾ paters, en van de oorlog is soms maar weinig te merken.

Tot slot is er nog pastoor Van Walleghem. Hij bezocht de abdij op 24 september 1916 - tekent op die dag ook het guldenboek - en schrijft hierover zijn impressies neer in zijn dagboek:

"In de kloostergebouwen zijn vele Engelschen gecantoneerd. De paters ontvangen er vele bezoeken van officieren (Engelschen, Franschen en Belgen) en bijzonderlijken (sic) van aalmoezeniers, brancardiërs en studenten. In de ontvangstplaats ligt een boek waarop de bezoekers teekenen. Ik lees er vele groote namen. De trappistenkaas wordt zeer gevraagd. De paters kunnen ongelukkiglijk alle aanvragen niet voldoen. In 't begin van den oorlog verbleven verschillende priesters vluchtelingen in 't klooster.

Enkel E.H. Callens, pastoor van Bixschote houdt er nu nog zijn verblijf. Ik wordt er wel ontvangen en verneem dat het met iedereen het geval is, en nogthans op den naamboek der bezoekers lees ik nevens hertelijke dankbetuigingen ook vinnige lasteringen over de paters die er verweten worden voor gierigaards. De goede paters zullen deze lasteringen niet uitvagen. Zij blijven er tot eeuwige schande van de ondankbare."⁽¹⁶⁶⁾

Bij het lezen van deze laatste zinnen, keek ik toch wel even vreemd op. In het guldenboek heb ik namelijk geen spoor van dergelijke 'lasteringen' terug kunnen vinden. Rest enkel de conclusie dat ze toch werden gewist door een verontwaardigde monnik. Die verontwaardiging is te begrijpen: noch uit de monastieke bronnen (logisch natuurlijk), noch uit de drie hierboven aangehaalde bronnen weerklinkt een valse noot die niet stemmig zou zijn met het positieve beeld van de (gulle en gastvrije) monniken. Toch waren er blijkbaar personen die daar anders over dachten. Ook dit valt te begrijpen: de monniken lijken allesbehalve ruim te leven (wat trouwens ook niet zou stroken met hun monastieke geloftes), maar hadden, zeker wat voedsel betreft, weinig tekort. Bij vluchtelingen en soldaten die zelf weinig tot niets hadden kon dit al gauw tot afgunst leiden. Maar het etiket gierigaards verdienen de kloosterlingen volgens mij zeker niet (alleen al de hulp die de abdij aan de vluchtelingen en de Kinderen van den Yzer verleende, spreekt dit tegen).

In het guldenboek vallen trouwens geregeld positieve commentaren over het verblijf in de abdij op te merken - vanzelfsprekend werden deze niet gewist.

Meermaals drukt iemand zijn dank uit voor de gastvrijheid van de monniken, vaak gevolgd door enkele lovende woorden voor de rust, kalmte en ... het bier dat men er genoten had. Of zoals soldaat Denys het wat poëtischer verwoordde: *'met groote dankbaarheid zal ik me immer herinneren de zoete oasis in stillen vrede te midden de oorlogswoestijn'*⁽¹⁶⁷⁾. Het guldenboek loopt trouwens nog door tot een stuk in de jaren 1920, en onder de personen die het na 11 november 1918 tekenden, zijn er heel wat op te merken die de abdij nog een tweede maal bezochten - dit keer in vreedstijd - om hun dank voor hun eerdere verblijf te Sint-Sixtus uit te drukken. Ook in de correspondentie vallen verschillende positieve noten op te merken (cf. ook de bijlage). Enkele generaals (bijvoorbeeld Cavon, luitenant-generaal van het XIV Britse korps), aalmoezeniers (de reeds vermeld Mgr. Ruch) en ook gewone soldaten sturen na hun verblijf nog een bedankbriefje gericht aan 'mon révérend père', bijvoorbeeld soldaat Lassonet (Z 64 A.B.C.), tevens 'artiste-peintre': *'J'admire votre*

calme, la beauté de votre vie. Il m'arrive parfois a regretter la douce joie de nos soirées à Saint- Sixte'⁽¹⁶⁸⁾.

Wordt vervolgd.

Noten:

140. 'Zoeaven waren Franse keurtroepen die behoorden tot 'l'Armée d'Afrique' en die de oorspronkelijke kleurrijke kledij van de Berbersoldaten in Noord-Afrika bleven dragen. (...) Spahi's of Goumiers (naar het Arabisch: Goum=stam) waren gewapende ruiters uit Algerije die deel uitmaakten van een contingent bereden troepen, geleverd door een stam en geleid door Franse officieren'- Depoorter, Ch., Cossey, S. en Tillie, W., '1914-1918. De oorlog achter het front', Heemkundige kring 'Aan de Schreve', Poperinge, 1987, p. 20-21.
- Coollies op hun beurt zijn 'soldaten van het Chinese Labour Corps, werden in de volksmond 'Tsjings' genoemd en kwamen vooral uit Hongkong', *ibid.*, p. 50.
141. ASS, dagboek van pater Edmundus, 5/8/1917.
142. *ibid.*, 13/6/1915.
143. ASS, dagboek van broeder Victor, 3/7/1916.
144. Elfnovembergroep, op. cit., p. 319.
145. Van Walleghem, A., 'De oorlog te Dickebusch en omstreken 1914-1918', Brugge, 1964, Vol. III, p. 17.
146. ASS, dagboek van pater Edmundus, 5/9/1917.
147. Binnen het regiment werd de dienst opgesplitst in periodes van loopgraven (1e lijn), periodes van piket (2e lijn) en periodes van rust, die men doorbracht in kantonnementen achter het front - zoals dus bijvoorbeeld te Sint- Sixtus. - cf. Christens, Ria en De Clercq, op. cit., p. 53.
148. ASS, dagboek van broeder Victor, 27/3/1918.
149. *ibid.*, 16/4/1918.
150. ASS, dagboek van pater Edmundus, 'Besluit'.
151. ASS, 'Rapport Documentaire', p. 12.
152. ASS, dagboek van broeder Victor, 10/10/18.
153. De frontbeweging die zich pas vanaf eind '17 ten volle manifesteerde, naast het feit dat pas vanaf april '18 geregeld en in grote getale Vlaamse soldaten in Sint-Sixtus hun logement hadden, kunnen het bijna afwezig zijn van dergelijke luizen in de eerste drie oorlogsjaren verklaren.
154. Ludovicus 14/3/1915.
155. cf. ASS, 'Rapport Documentaire', p. 28: 'D'autres oeuvres charitables consistaient à donner (...) des soutiens pécuniaires généreux et répétés p. ex. à la société S.K.V.H. ...'
156. Christens, R. en De Clercq, op. cit., p. 131 en ook: de Schaeppdrijver, Sophie, op. cit., p. 192.
157. de Schaeppdrijver, Sophie, op. cit., p. 195.
158. ASS, correspondentie, brief van Jozef Delbaere, respectievelijk 2/1/1917 en 6/2/1918 vanuit Veurne aan vader abt.
159. Lampaert, Roger, 'Flamen, Azen en Anzac's. 1917. Het Vlaamse front in beweging', De Krijger, Erpe, 1997, p. 22.
160. Dit bos was trouwens al vaker een onderkomen gebleken voor opstandelingen (bosgeuzen in de 16e eeuw) en vluchtelingen (de 'volontairen' die er zich in 1794 schuilhielden voor de Franse legers).
161. Devliegher, Luc en Schepens, Luc, op. cit., p. 40. Een biografie van Antoon Pira is terug te vinden in de 'Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging', Lannoo, Tielt, 1998, Vol. II, p. 2480. Zijn naam komt ook meermaals terug in: Vanacker, Daniël, 'De Frontbeweging. De Vlaamse strijd aan de IJzer', de Klaproos, Koksijde, 2000, 480 p.
162. Zo bijvoorbeeld bij de militairen Leo Yperman (onuitgegeven oorlogsdagboek aanwezig in het archief van het bisdom Brugge), Arthur L. Pasquier en Gaston Vandewalle (van deze beide werd het dagboek gepubliceerd): allen tekenden het guldenboek en waren dus zeker in de abdij geweest, maar vermelden ook niet veel meer dan dit, nl. dat ze te Sint-Sixtus waren geweest.
163. Cherau, Gaston, 'Ceux de la classe 14', in: 'L'Illustration', nr. 3746, 19 décembre 1914, p. 479-482.
164. Simons, Jozef, 'Uit onbezet België. Klooster achter het front.', in: 'Vrij België', 1e jaargang nr. 9, vrijdag 22 oktober 1915, p. 7 (kolom 2,3 & 4).
165. "'t Is niet te verwonderen dat het klooster zulke faam van gastvrijheid geniet: alles, maar eenvoudig alles hebben de goede Paters ter beschikking van het leger gesteld.' Simons, Jozef, op. cit., p. 7.
166. Van Walleghem, A., op. cit., Brugge, 1964, Vol. II p. 125.
167. ASS, Guldenboek, soldaat Denys (1/15) uit Beverloo, 6/7/1918.
168. ASS, correspondentie, brief van A. Lassonet (Z 64 Armée Belge en Campagne), 6/11/1918 vanuit Brugge aan abt Bonaventura.